ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE.

Kiadó: **Az Országos Erdészeti-Egyesület.**

Szerkesztő: **Bedő Albert.**

Megjelenik minden hónapban.

Tizenhatodik évfolyam. VIII. füzet. **Augusztus 1877.**

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti-Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapitványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapitottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Hold-utcza, 9. szám, II. em. — A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt dijért közöltetnek.

Mikor és mely időre készittessenek a favágatási tervek?

Ha előfordul nálunk még elég oly erdőgazdaság is, a hol az évi erdőüzem — minden előre bocsátott terv nélkül csak találgatódzva egyre másra folytattatik, ezen esetek — a községi kisebb erdőgazdászatot kivéve — mai nap hála Istennek és az erdő java iránt mindinkább nagyobb mérvben érdeklődő emberi gondozásnak, valamint az Erdészeti Lapok müködésének, már naponkint gyérebbek lesznek.

Legtöbb helyen szokásos az évi hozamnak erdőgazdászatilag követendő kihasználását czélzó faejtési terveket a közév — tehát január hó 1-sejétől deczember hó végeig tartó időtartamra megállapitani, minélfogva a tervek, az azokat átvizsgáló és jóváhagyó felsőbb hatóságnak a kezelő erdész által mindig az illető évet megelőző őszszel terjesztetnek be.

Ugyanezen időre, a melyre a faejtési tervek szólnak, szól egyszersmind az évi fahasználat tettleges eredményét ki-

tüntető üzemnyilvántartási kimutatás is, továbbá az ellenőri könyv illető rovatainak a faanyagnaplók lezárásából eredménykép folyó kivezetése és a faanyagszámadás rendbeszedése.

Ez tehát mind oly időre esik, a mikor a favágatás — némely kivételt nem tekintve — leginkább folyamatban van.

Ezen körülmény a faejtési tervek pontos betartását és a könyvelések helyes lezárását igen nehezíti. — Mert az oly eset, hogy egy vagy több osztag tarolása, a melyek vágásait még a lefolyt év deczember hó végéig kellett volna befejezni, kedvező időjárás, munkaerő stb. hiányában a faejtési tervtől eltérőleg csak a következő év január vagy február havában foganatosítható; vagy ellenkezőleg oly osztagok tarolását, melyek vágásai csak a jövő évre engedélyezvék tarolásra a faejtési terv értelmében, munkaerő bősége, arra való időjárás és más kedvező körülményeknél fogva a megelőző év végén előnyös megindittatni, mindannak daczára, hogy ezen osztagok kihasználása a jóváhagyott faejtési tervhez képest ezen évet már nem, hanem csak a jövő évet illetné; az oly esetek — mondom — igen gyakoriak és mindenki előtt, a ki erdőt kezelt, ismeretesek.

De tudja azt a felügyelő- és vezető erdészeti tisztviselő is, a ki — az általa jóváhagyott faejtési tervek pontos foganatosítását, a tettleges évi eredményt kitüntető üzemnyilvántartási kimutatás beterjesztését és a fahasználatoknak az ellenőri könyvekbe való évenkinti helyes bevezetését a kezelő közegektől megköveteli.

Mindazon tehát csak ugy lehetne segiteni, ha az erdőgazdászat üzemi événél nem január 1-jétől, hanem más időponttól indulnánk ki, az erdészeti anyagnaplót és faanyagszámadást más időpontban zárnók le, ha a faejtési tervet és a tettleges eredményt kitüntető üzemnyilvántartási kimutatást

az eddiginél más — és a mi fő, oly időponttól kiindulónak vesszük fel, a melyben a vágatás szünetel. Erre nézve pedig október hó 1-seje, illetőleg september hó vége — kevés kivétellel — a legalkalmasabbnak bizonyult.

A vágatás, mely a téli idő alatt, október havától kezdve folytattatott, a nedvkeringés beállta után tehát április havában egészen megszünik, még ismét őszfelé nagyobb lendületet vesz.

Áll ez majdnem kivétel nélkül a lomblevelü erdőknél. A cserkéregüzem csak annyiban tesz különbséget, a menynyiben ennél a vágatás épen a nedvforgás beálltától junius haváig tart ugyan, de az emlitettem üzemi év leteltéig ez is már be van fejezve.

Ezen október havában kezdődő és a következő év szeptember hó végéig tartó erdőüzemi év tehát a gyakorlatnak leginkább megfelelne. De megfelel ez az elmélet szabályainak is.

A fakészlet az évi faréteg-lerakódásokból képeztetvén, a farétegleraködások száma az állab által átélt nyárszakok számával egyenlő. A tavaszszal forgásnak indult és a fa levelei által áthasonitott képzőanyag az ősz — tehát a favágatás idejének — beálltáig uj évgyürükép a törzsön már lerakodott. Hogyha tehát a vágható állab mintatörzsén tavaszszal 70 év gyűrü volt olvasható, őszszel azon már 71-nek kell lennie. És azon esetben, ha a favágatás üzeméve a közévvel összeesik, ott egy és ugyanazon vágatási idő alatt majd az illető év fanövedéke nélkül (január—április), majd az ez évi növedékkel együtt (október—deczember) használtatik ki az állab. Miglen október 1-jétől szeptember végéig tartó erdőgazdászati üzemév felvétele mellett egy és ugyanazon üzemévnek vágatási szakában, azaz: október havától fogva a reá következő április haváig, a növekvés szünetelvén, a fagyűrük mennyisége is az egész vágatási idő alatt egy és ugyanaz.

E szerint a faejtési tervek, melyek tehát jelenleg őszszel készülnek és deczember hó végéig lettek felülvizsgáltatva és jóváhagyatva, jövőben nyáron (julius vagy augusztus havában) lennének készitendők, hogy szeptember hó vége előtt átvizsgálhatók és október havától kezdve leendő életbeléptetésök czéljából jóváhagyhatók legyenek. A faanyagnaplók lezárása és miután minden — bármely czimen — az erdőállományból kivett faanyag az anyagnaplóban az erdőből kiadásba teendő, de egyszersmind az anyagszámadásban bevételezendő, — az anyagszámadás bevételeinek rendbeszedése is, továbbá az üzemnyilvántartási kimutatás, és az üzemév alatti fahasználatoknak az elenőri könyvekbe való bevezetése ennélfogva szeptember hó végével lenne eszközlendő.

A magán erdőbirtok gazdászatánál, a melynek birtokosa e tekintetben független és erdőgazdászatában gyorsan — mert egyedül intézkedik, ez átmenetel semmi akadályba nem ütközvén, bármikor könnyen eszközölhető.

De nem lenne nehéz a faejtési tervek és kimutatások érvényének idejét a közév helyett az erdőüzemi évre áttenni a kincstár — mint hazánk legnagyobb erdőbirtokosa — erdőgaszdászatában sem.

Itt a magán erdőgazdászatnál nehézkesebb elszámitás lévén gyakorlatban, a számvitel szabályainál fogva az előállitott faanyag évi mennyiségének az illető közév pénzszámadásával szigoruan egyezni kell; ugy hogy oly anyag, melynek előállitási költsége a f. évre engedélyezett hitel pénzével fedeztetett, ugyanezen időben kell hogy az anyagszámadásba is bevételeztessék azon esetre is, ha a vágás kikészitése és igy a fa átvétele csak a jövő évben volna eszközölhető.

Itt tehát szükséges lenne azon mód alkalmazása, mely szerint jövőre az október hó 1-jétől vágatandó fa már a jövő

év állami költségvetését terhelje és a fa előállitási költségei deczember végéig csak előlegkép nyujtatnának, mig január elején az október óta előállitott faanyagokat bevételként véve föl a számadásba, a költség véglegesen akkor volna elszámolandó.

Magától értetődik, hogy azon esetre, mely ugyan ritkán forduland elő, ha az október hó elejétől deczember hó végéig tarolt és kikészitett fa deczember hó végéig egyszersmind el is adatnék, az ez után járó vételár is csak a jövő év pénzszámadásának bevételeit, illetőleg a faanyagszámadás kiadását illetheti és csak az arra következő január hó elsejével lenne véglegesen elszámolandó.

Épen ugy, mint jelenleg minden évre még az arra következő év január, február és márczius havaira — a mult évi hitelre nézve *utólagos* — ugynevezett *pótkezelés* van gyakorlatban, a faelőállitásra nézve az illető köz- vagy pénzügyi évet megelőző október, november és deczember hónapokra egy *előleges pótkezelésnek* lenne helye.

Ezen eljárás behozatalának első — mondjuk — 1877-ik évében, tehát az 1877-ik évi számadásba a f. évi január 1-jétől ugyanezen év szeptember hó végéig eszközölt vágatások utján előállitott anyagok vételezendők be és csupán azoknak előállitási költségei terhelnék csak még a f. évi költségvetést is, mig az október 1-jétől fogva azontul egészen 1878-ik év szeptember hó végéig a vágásokban kikészitendő faanyagok és azok előállitási költségei már az 1878. évi számadást illetnék. A rendes kerékvágásba való jövetel czéljából az ilyetén módon szeptember hó végével lejáró üzemi év azon pénzügyi évnek — a melyben az átmenetel történik — csak $^3/_4$-éig tartana.

Hogy az erdőüzemi év kezdetének és lezárásának időpontjával az erdőgazdászat, a pénzkezelési vagy számadási évhez még szigoru számvitelnél sincsen kötve, annak bizonyi-

tékául legyen szabad itt Poroszország állami erdőgazdászatánál követett azon eljárást felemlitenem, melynél fogva — daczára annak, hogy ott a pénzkezelési vagy számadási év épen csak ápril-hó elsejétől márczius-hó végéig tartónak hozatott be, az erdőgazdászat üzemi éve továbbra is október-hó 1-jétől szeptember-hó végéig terjedőnek hagyatott meg.

Végezetre legyen még egy érv mellékesen megemlitve, mely ha nem is lényeges, de a többivel együtt szinte az üzemévnek október 1-jétől kezdődő számitása mellett szól. Ez t. i. az érkezés kérdése.

Az erdőkezelő épen a téli hónapokban van a vágások kitüzése, az előállitott fa átvétele és egy szóval a favágatás körüli teendőkkel leginkább elfoglalva, azon fölül sok egyéb időszakos beadvány és kimutatások elkészitése deczember-hó végére vagy január havára esvén, ugy az erdész mint az erdőmester a jelenlegi sok irodai teendő miatt alig tudja ilyenkor, mihez fogjon előbb. Mig ellenben szeptember hó végével az anyagnaplók és az üzemnyilvántartási könyvelések lezárásához annyi idő áll rendelkezésére, hogy ezen munka fontosságának megfelelő lelkiismeretes és pontos végzésére elegendőleg ráér.

Ezen indok is nyomósan támogatja ugyan javaslatomat, mind a mellett a többinek tekintetbe vételével, mint már mondám, csak mint mellékes emlittetett. *Klein Ödön.*

A tölgyekről.

Irta: Pausinger József, m. k. központi erdőrendező.

(Folytatás és vége.)

Azon tölgyerdőkön kivül, melyek felujitása természetes uton sikerrel és előnynyel eszközölhető, még számos és tekintélyes kiterjedésü tölgyesek fordulnak elő nálunk, melyek fel-

ujitása körül sokkal előnyösebben járunk el mesterséges módon, vetéssel vagy ültetéssel.

Ez áll főleg olyan helyekre nézve, hol az erdők mezőgazdasági czélokra alkalmas, termékeny, de egyuttal ármentes talajon állanak, s a hol sürü és szorgalmas népesség mellett a kisbirtokos osztály terményföldek szükében van, s ehez képest az irtásra és egyéb teendőkre szükséges munkaerő bőven kitelik.

Ez az eset nem ritkán fordul elő a Bánátban és Bácskában, hol a letarolt területek 7—9 éven át mezőgazdaságilag miveltetnek s csak azután telepittetnek be ismét tölgygyel.

Ez olykép megy végbe, hogy a mezőgazdasági használat utolsó évében a vetőszántás alkalmával minden harmadik barázdába tölgymakkot vetnek, s ennek kikelte után, a gyomnövés megakadályozása végett a veténysorok között még 1—2 éven át kapásnövényeket tenyésztenek.

Ezen makkvetéseket rendszerint tetemes költséggel, rendkivül sürüen intézik, elannyira, hogy a makkok a barázdába ugyszólván szorosan egymás mellé esnek, s a kikelt csemeték, a vetényágyak soraihoz hasonlóan, összefüggő zöld vonalokat tüntetnek elő.

A tölgynek ezen sürü vetése rendszerint a makk csiraképességére vonatkozó elővigyázatból történik, a mit egyébiránt mindig előre meg kellene vizsgálni. De történik ezen kivül a madarak és egerek által okozható kárositások tekintetéből is; jóllehet ezen természetellenes sürü vetés sem a madarak, sem az egerek kárositása ellen nem szolgál védszerül, sőt a tömött sorok mintegy utmutatóul szolgálnak ugy az egerek, valamint a madarak részére, mely utóbbiak közül névszerint a csókák a barázda irányát követve, egész sorokat kikaparnak.

A legtöbb ilyen sürü vetésből keletkezett fiatalos, a melyeket alkalmam volt látni, egyáltalán nem nyujtottak va-

lami örvendetes látványt, s habár lehetséges, hogy később, a zárlat kiegyenlitődése és az uralkodó törzsek gyökérzetének erőteljesebb kifejlődése után, elöveszik magukat, de részemről mégis tartok tőle, hogy főleg az első forda alatt haszonfában dús állabokat nem fognak szolgáltatni.

A tölgy épen nem képes a többévi mezőgazdasági használattal gyakran teljesen kimeritett talajt ismét annyira javitani, hogy azon aztán ő maga teljes kifejlődésre juthasson, s az őstalajon, természetes uton keletkezett és a mezőgazdasági használat nyomán, mesterségesen létrehozott fiatalos közötti különbség valóban olyannyira szembeötlő, hogy azt a laikus is könnyen észreveheti.

A vetett fiatalos elkedvetlenitőleg satnya kinézésének főoka kétségkivül a növények ama túlsürü állásában keresendő, melynek folytán gyökérzetük és koronájuk fejlődésében kölcsönösen akadályozzák egymást, s elvégre is alig marad 15—20% közülök életben.

Nálunk, hol makktermő évek idején a vetőanyag bővében vagyunk s ennek a legjavát válogathatjuk ki, elégséges volna a makkokat a barázdába egymástól 15, sőt 20 cm.-nyire is helyezni be; egy kis figyelemmel lévén egyuttal arra is, hogy az egyes makkok természetes viziányban fekve essenek, s igy a törzsecskék és azok gyökerei mindjárt kezdetben szabályszerüen fejlődhessenek. Ezen csekély figyelem épen azért mert látszólag csekély, fájdalom, igen gyakran alhanyagoltatik, s a nyomorult növekvés első oka nem ritkán egyenesen erre vihető vissza.

Ha ellenben az egyes növénykék egymástól megfelelő távolban állanak, s emellett vetőanyagul egészséges, szép magot választottunk, akkor a fejlődés általában erőteljesebb lesz, a gyökérzet nem szorong a tér hiánya miatt, tehát

szabályszerüen fejlődhetik s ennek megfelelően a törzs is, mely amazzal mindig szoros viszonyban áll.

A törzs földalatti és földfeletti részének egybehangzó növekvéséről meggyőződhetünk valamely egyenlő termőhelyi viszonyok között létrejött tölgyvetésen átmenve, hol bizonyára gyakran találni fogunk alig pár lábnyi távolban is egymástól növénykéket, melyek közül az egyik feltünően szép hosszhajtást eresztett, mig a másik alig emelkedett ki a göröngyek közül. Ha mellékkörülmények hátrányos befolyása fenn nem forog, a növekvési különbség okát bizton abban fogjuk találni, hogy az első fácskánál a vezérgyökér szabályszerüen fejlett, mig a másodiknál vagy hiányzik, vagy ha meg is van, de fejlődésében hiányos.

Sajátságos növekvést tapasztalunk a mély és száraz talaju lejtőken nőtt fiatal tölgyeken; nevezetesen azt, hogy ezek kezdetben leginkább lefelé fejlődnek, s a kicsiny törzshez aránytalanul nagy gyökérrendszerük képződik, s csak miután a gyökér azon mélységig lehatolt, hol a talajnedvesség még a legszárazabb nyár idején is tartja magát, kezd a törzs fejlődni. A gyökérzet ezen aránytalan fejlődésében vélem rejleni az okát az ilyen helyeken nőtt tölgyek rendkivüli sarjadzó képességének is.

Ilyen esetekben a lassu és satnya növekvés miatt, mely gyakran 20 évig is eltart, még korán sem szabad reményt veszitenünk a fiatalos jövője fölött. Mihelyt a gyökérrendszer eléggé kifejlett, azonnal beáll a törzs megfelelő hossznövekvése is, s az addigi mulasztás rövid időn pótolva lesz.

Ez okból is lehetőleg mellőznünk kell a sürü vetést, hogy t. i. a gyökérzet a kellő fejlettséget mielébb elérvén, a törzsecskék is megkezdhessék hossznövekvésüket és gyorsan elérjék azon magasságot, mely mellett a fagykárok ellen nagyobb részt biztositvák. A fiatal tölgyeknek minden módon

és lehető gyorsan ezen fejlettségi fokra való juttatása minden tenyésztőnek legfőbb törekvését kell hogy képezze.

Jóllehet a tölgyeknél a vetés a legegyszerűbb és legolcsóbb felujitási mód, mindazonáltal az ültetést sem kell s nem is lehet már azon okból sem mindenkor mellőznünk, minthogy még a legjobban sikerült vetésekben is mindig maradnak kisebb-nagyobb hézagok, melyeket, kivált makktermő évek kimaradása idején, vetéssel utánpótolni nehezen lehetne.

Ezen hézagok kijavitásánál főleg akkor merül fel nagyobb nehézség, ha a hézag körüli fácskák már bizonyos magasságot elértek. Ilyen légtől elzárt helyeken, hova a nyári hőség mintegy beszorul, a magról kelt csemeték nem képesek felvergődni és szomszédjaikat utolérni. Ilyen hézagokat megfelelően erős csemetékkel kell azonnal beültetnünk, melyek a növekvésben már előrehaladt fiatalossal meglehetősen lépést tartani képesek s nem lesznek kitéve a szomszéd fácskák által való túlszárnyalás és elnyomatás veszélyének.

A most emlitett okból a tölgyes erdőkerületekben soha sem volna szabad, hogy hiányozzanak a szükséges ültető anyag termesztésére megkivántató csemete-kertek. De egyuttal soha sem volna szabad az sem, a mi különben, fájdalom, igen gyakran megtörténik, hogy t. i. ilyen csemete-kertek helyéül, az irtási költségek megkimélése czéljából, az erdő között esetleg előforduló valamely kihasznált mezőgazdasági föld, vagy rét választassék, melyeken még a legmélyebb rigolirozás mellett sem lehet soha eléggé erőteljes ültönczöket nevelni.

Leghelyesebb e czélra valamely frisen tarolt vágásból hasitani ki $^1/_2$ vagy 1 hold nagyságu darabot; melyről aztán a tuskókat kiirtjuk, az egész területet őszkor mintegy $^1/_2$ méternyi mélyen rigolirozzuk, s a vetés alá csak a következő tavaszon vagy őszön készitjük el megfelelő ágyakra beosztva.

Lejtős helyeken az esővíz felfogása, lapályos helyen pedig az egerek távoltartása czéljából a csemete-kertet jó mély árokkal vesszük körül, s az árok belső felhányására élő sövényt telepitünk.

A csemete-ágyakat körülbelől 1 méternyi szélesre tüzzük ki, s ezeken 30 cm.-nyire egymástól mintegy 5 cm. mélységü vetőbarázdákat huzunk, melyekbe azután a makkokat egymástól 7—8 cm.-nyire behelyezvén, földdel betakarjuk, s igy a makkok mintegy 4 cm.-nyi vastagon lesznek földdel fedve.

A csemete-ágyaknak gyomoktól való tisztántartása és a veténysorok közötti föld porhanyitása olyan feltételek, melyek a csemeték megfelelő tenyészésére okvetlenül szükségesek.

Legkésőbb a 3-ik tavaszon, midőn a csemeték két évesek, vagy rendeltetési helyükre ki, vagy pedig a csemete-iskolába át kell azokat ültetnünk, mivel később a kiszedés a hosszu gyökérzet miatt felette nehéz és költséges volna, s alig lehetne azt sérülések nélkül eszközölni.

Még ezen két éves csemeteknél is azonban szükséges a gyökercket 13—15 cm.-nyire visszametszeni s megfelelő arányban nyesni a törzset is, azon okból, mivel a mélyen rigolirozott vetény-ágyakban a gyökér rendszerint oly hosszura fejlődik, hogy ennek meghajlitása nélkül a kiültetés nem volna jól eszközölhető.

Hogy a gyökér ezen megröviditésének a növekvésre és a növény további fejlődésére semmi hátrányos befolyása sincs, ez régebbi kisérletek által eléggé be van bizonyitva; sőt kétségbevonhatlan előnnyel jár ez, amennyiben a hosszgyökerek elmetszése folytán a felsőbb oldalgyökerek, a növény eme legfontosabb tápláló szervei, tökéletesebben kifejlődnek. Egyltalában nincs miért attól tartanunk, hogy a nyesés müveletével a törzs fejlődését zavarnók.

Ha erősebb ültönczöket akarunk nevelni, akkor a cse-

metéket a növényiskolában egy külön e czélra előkészitett helyre, egymástól mintegy 30 cm.-nyi távolban beárkolással ültetjük át.

Itten hagynunk kell az ültönczöket legalább két évig, a mig a gyökerek meglehetősen kifejlődtek, és az első metszés sebeit kijavulták.

Ha már most kiválóan szép és erős ültönczöket akarunk nevelni, akkor az erre következő tavaszon a csemetéket éles kertészollóval a föld felett 2—3 cm.-re visszametszük, akként intézvén a rézsut metszést, hogy a váglapok lehetőleg észak felé irányuljanak. Egyuttal kivánatos a metszéslapokat az idő viszontagságai ellen faviaszkkal bekenni.

Rövid időn erre a csonkok alvó rügyeiből több buja hajtás tör elő, melyek közül azonban csak a legerősebbet hagyjuk meg, a többit pedig éles késsel szorosan a kéreg mellett lemetszük. Ugyanilyen mellékhajtások később is ismételve előtörnek, s ezért szükséges az iskolatelep sorait többször figyelemmel átvizsgálni, s az időközben előjött hajtásokat szorgalmasan és mindaddig eltávolitani, mig azok képződése végkép kimarad.

Ezen eljárás folytán a meghagyott egyedüli hajtás, melynek a most már meglehetősen erős gyökérzet egész tevékenysége kizárólag javára esik, nagyon szépen és erősen fog fejlődni, s az oldalágaktól is tisztán tartva, nem ritkán már ezen egy nyár alatt 0.7—1.0 méter magasságot elér.

Az erre következő tavaszon a csemetéket ujból átültetjük, külön e czélból előkészitett helyre s egymástól mintegy 70 cm.-nyi távolban. Ezen nagyobb távolság szükséges azért, hogy a törzsecskék, melyek e helyen 2—3 évig fognak maradni, gyökérzetükben és koronájukban megfelelően kifejlődhessenek.

A kiszedést lehetőleg gyomostól együtt eszközöljük s a gomokból kiálló gyökereket, melyek a kiszedés alkalmával

megsérültek, simára lemetszük, végül az elültetésnél az ültönczöket kissé beiszapolni azon okból igen tanácsos, mivel igy az ültető föld jobban oda illeszkedik a gomokhoz és elmetszett gyökerekhez.

Ezután még egyideig arra kell figyelemmel lennünk, hogy a törzs egyenes képződését akadályozó ágakat szorgalmasan eltávolitsuk, a mi legczélszerübben eszközölhető mindjárt tavaszkor, keletkezésük zsenge korában.

A szép és erőteljes tölgysuhángok nevelésének itt előadott módja meglehet hogy egynémely szaktársaim előtt talán igen is körülményesnek fog tetszeni, főleg a mi viszonyaink között, hol a tölgyállabok felujitásában a természetes vetülés és vetés még soká leszen főszerepre hivatva; s nem is azért hoztam azt itt szóba, hogy költséges felujitási módot ajánljak ott, a hol sokkal egyszerübb és olcsóbb módon is czélt érhetünk, hanem szükségesnek véltem az iskolázott ültönczök nevelésének rövid ismertetését azon okból, mivel soha sem fog sikerülni valamely vágásterületet ugy felujitani, hogy azon semmi hézag se maradjon; ezek kitöltése pedig csak ilyen erőteljes ültető anyaggal eszközölhető sikeresen, s viszont ilyen ültető anyagot a tölgynél nem nevelhetünk másként, mint iskolázással. Másfelől több rendbeli utazásaim alkalmával tapasztalnom kellett azt is, hogy az iskolázás helyes módját még nagyon kevesen ismerik, s a legtöbb faiskolában az idősebb tölgyültönczök az igen sürü állás miatt s az átültetés hiánya folytán általában elsatnyultak s gyökereiknek aránytalanul erős kifejlődése következtében a további kiültetésre rendszerint nem alkalmasak.

A tölgyállabok azonban tudvalevőleg nem csak vetés vagy ültetés utján ujithatók fel, hanem eszközölhető ez a tölgyek sarjadzó képessége utján is, s a felujitási üzem ezen módja, melyet röviden sarjerdő-gazdaságnak nevezünk, kétség-

kivül az a gazdálkodási rendszer, melyben a legtöbb tölgyerdeink tényleg kezeltetnek.

Miután ezen gazdasági üzemnek, összeköttetésben magról kelt szálfák nevelésével, vagyis az u. n. közép erdőüzemnek minálunk szép jövője van; fenntartom magamnak, hogy a tölgyeknek sarjasztó üzemben való kezelése körül tett észleleteimet egy későbbi értekezésben tehessem közzé.

Egyesületi közlemények.

(Az Országos Erdészeti-Egyesület 1877. évi julius-hó 8-kán tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.)

Jelen voltak: Tisza Lajos elnök ő nagyméltósága; Wagner Károly alelnök; Balás Vincze, Székely Mihály választmányi tagok és Bedő Albert egyleti titkár.

I. Elnök ő nagyméltósága felhivására a titkár a mult választmányi ülés óta történt intézkedésekről a következőket jelenti:

1. A márczius-hó 15-én tartott választmányi ülés II. pontja értelmében a fenyőszú irtása tárgyában szerkesztett vélemény a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minisiteriumhoz felterjesztetett s onnan e tárgyban az egyleti vélemény értelmében szerkesztett hivatalos utasitás ki is adatott.

2. A párisi nemzetközi kiállitás tárgyában az egyesület a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium által fiókbizottság alakitására hivatván fel, a tárgy sürgősségénél fogva ezen fiókbizottság elnökileg a következő tagokkal alakittatott meg: Elnök Wagner Károly egyleti alelnök, tagok Herger János, Székely Mihály és Bedő Albert.

3. Az egylet elnökének vezetése alatt működő szakbizottság által és az egylet képviselőjének közreműködésével

ujabban tárgyalt erdőtörvényjavaslat a földmivelési ministeriumhoz felterjesztetett s szövegének végleges megállapitása már közelebbről várható.

4. Albrecht főherczeg ő fenségének, mint az egylet pártfogó tagjának 50 éves szolgálati ünnepélye alkalmából az egylet részéről üdvözlő irat küldetett, melyet ő Fensége kegyesen fogadott s elnök ő Nagyméltóságához intézett iratban a tagoknak legmelegebb köszönetét nyilvánitván, egyszersmind kijelentette, hogy az egylet működését legélénkebb részvéttel kiséri s az egylet czéljait minden lehető módon támogatni is kivánja.

5. Az egyleti alapszabályok jóváhagyatván, az „Erdészeti Lapok"-ban való közlés által a tagok tudomására hozattak és külön példányokban is kellő számban kinyomattak, a jóváhagyási záradékkal ellátott példány pedig az egyleti okiratok közé helyeztetett.

6. Schlächter Ábrahám, árvamegyei lakos által nyers szurok vétele által elkövetett erdőkárositási ügyben, s illetőleg nevezettnek az alispán által reá kirótt pénzbüntetés ellen történt felebbezésére, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium felhivására, vélemény adatott.

7. Az egyleti alapszabályok megtörtént jóváhagyása után az egylet uj pecsétjének a szükséges négy különböző alakban való elkészitése iránt intézkedés tétetett, s a pecsétek részben elkészültek és részben munkában vannak, kiállitásukra pedig összesen 140 frt szükségeltetik.

8. Az erdőőri személyzet szakképzésének mikénti eszközlése tárgyában javaslattételre kiküldött bizottság tagjai véleményeiknek irásban való közlésére kéretvén fel, ezen felhivásnak megfeleltek, s a beküldött vélemények a tagok közt felváltva most közöltetnek, melynek befejeztével együttes tanácskozás fog tartatni.

Az igazgató választmány a tett intézkedéseket jóváhagyólag tudomásul veszi, s az egyleti pecsétek kiállitására szükséges 140 frt összeget az ez évi bevételek feleslegének terhére utalványozza.

II. Székely Mihály tagtárs az egyesület 1876. évi számadásainak megvizsgálására kiküldött bizottság részéről a következő jelentést terjeszti elő :

Tisztelt igazgató választmány!

A f. évi február-hó 4-én tartott választmányi ülésen az „Országos Erdészeti-Egyesület“ 1876. évi számadásainak megvizsgálásával bizatván meg, ebbeli feladatunk teljesitéséről a következőket van szerencsénk jelenteni :

Miként az 1876. évi pénznaplóból, az alapitványi kamatok, tagsági évdijak és előfizetések nyilvántartási könyveiből, valamint a számadások tételeit részletesen kimutató rovatkönyvekből meggyőződtünk, az egyesület pénztárának

1876. évi összes bevétele . . . . 17.650 frt 97 krt tett,
1876. „ „ kiadása pedig . . 16.509 „ 01 „ volt.

Ehez képest tehát az 1877. évre
készpénzben átjött megtakaritás . . 1.141 frt 96 kr.

Ezen 1141 frt 96 kr készpénzmaradványra és illetőleg a 16.509 frt 01 kr kiadásra nézve meg kell azonban jegyeznünk, hogy a kiadások IX. rovata alatt előforduló 4180 frt kiadást, melyből 2280 frt alaptőkebefizetés és 1900 frt a kézi pénztárból az alaptőkéhez csatolt készpénz, továbbá a X. rovat alatt előforduló 5285 frt 47 kr, minthogy ezen összegek értékpapirok vásárlására fordittattak, s az egyesület alaptőkéje és a Deák Ferencz alapitvány javára adattak ki, tulajdonképen kiadásnak nem tekinthetők, a miért is az 1876. évi készpénzbeli vagyongyarapodás az év végével maradott 1141 frt 96 kr összegből, és az évközben értékpapirok vásárlására

kiadott 1900+2285 frt 47 krból állván, összesen véve 5327 frt 43 krt tett.

Az alapitványi pénztár vagyonállását 1876. évi deczember-hó utolsó napjával lezárva, következőleg találtuk :

I. Magyar földhitelintézeti záloglevelekben elhelyezett tőke	21.000 frt	— kr.
II. Egységes állampapirokban	200 „	— „
III. Magyar urbéri papirokban . . .	300 „	— „
IV. Szőlődézsma-váltsági kötvényekben	2.400 „	— „
V. Az alapitó tagok magánkötvényeiben	33.883 „	— „
VI. Készpénzkészlet, mely az értékpapirok vásárlása után fennmaradott . . .	506 „	94 „
Az összes alaptőke tehát .	58.289 frt	94 kr.

A külön kezelt „Deák Ferencz alapitvány“ vagyonát szintén megvizsgálván, ezen alapban az alulirt vizsgálati napon találtunk földhitelintézeti záloglevelekben 6300 frtot, készpénzben pedig 28 frt 13 krt.

A föntebb előadottak alapján, összehasonlitva az egyesület vagyoni állapotát a mult évi vizsgálat alkalmával talált vagyonállapottal, a következő örvendetes vagyongyarapodást jelezhetjük :

a mult évi vizsgálat alkalmával talált összes tőkevagyon	54.760 frt	96 kr volt,
mig a jelenlegi tőkevagyon . . .	58.289 „	94 „
Ezen összegek egymáshoz hasonlitása által az alapitványi pénztárnál .	3.528 frt	98 kr vagyongyarapodás tünik ki, melyhez egyébiránt hozzáadva még föntebb az átmenő tételek között emlitett és a Deák Ferencz alapitvány növelésére forditott 2285 frt 47 krt, az összes vagyonszaporulatot 5814 frt 45 krral jelölhetjük meg.

Végül van szerencsénk még megemliteni, hogy egyesületünknek a föntebbiek szerint kimutatott számadásait minde-

nekben helyeseknek találtuk, s összehasonlitva a tényleges eredményeket az előirányzat tételeivel, a mérleg szerint az előirányzatot a bevételek 4313 frt 11 krral, a kiadások pedig, a Wertheim-szekrény vásárlására tett 160 frt rendkivüli kiadás viselése mellett is, csak 83 frt 84 krral multák fölül.

Budapesten, 1877. julius-hó 2-án.

A választmány a pénztári és vagyonállapotra, valamint a számadások helyességére vonatkozó bizottsági jelentést örvendetes tudomásul veszi, s azt a folyó évi egyleti közgyülés felülvizsgálata alá terjeszteni határozza.

III. A titkár az ülés napján meglévő egyleti tőkevagyonról s a pénztár folyó évi bevételeiről és kiadásairól a következő jelentést terjeszti elő :

Az egylet tőkevagyona 1877. julius-hó 8-kán.

Magyar földhitelintézeti záloglevelekben	21.000	frt — kr.
Urbéri kötvényekben	450	„ — „
Egységes állampapirban	200	„ — „
Magyar szőlődézsmaváltsági kötvényekben	3.800	„ — „
Magán kötelezvényekben	34.620	„ — „
Készpénzben	462	„ 03 „
Összesen .	60.532	frt 03 kr.*)

A Deák Ferencz alapitvány.

Magyar földhitelintézeti záloglevelekben .	6.300	frt — kr.
Készpénzben	99	„ 13 „

A kézi pénztárba f. évi márczius-hó 25-től kezdve, vagyis az utolsó választmányi üléstől a mai napig befolyt összesen

*) Ehez képest összes tőkeszaporulat a f. év elejétől kezdve 2242 frt 09 kr. Szerk.

3331 frt 16 kr, és abból ugyanezen idő alatt kiadatott összesen 1897 frt 82 kr.

A pénztári napló szerint a folyó évben befolyt . . . . . 9.130 frt 87 kr.

A pénztári napló szerint a folyó évben kiadatott . . . . . 2.996 „ 03 „

Készpénz készlet . 6.134 frt 84 kr.

Ezen összegből takarékpénztárban van elhelyezve 5900 frt, még pedig 3100 frt az első hazai takarékpénztárnál és 2800 frt az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztárnál.

Budapest, 1877. julius 8-án.

Örvendetes tudomásul vétetik.

IV. A mult választmányi ülés óta szerzett következő értékpapirok a pénztári szekrény kincsfiókjába helyeztetnek el:

1. az egyleti alaptőkéhez tartozó magyar szőlődézsmaváltsági kötvényekben jövő évi január-hó 1-től lejárandó kamatszelvényekkel 500 frtos kötvény, 1 drb = 500 frt;

2. a Deák Ferencz alapitványhoz tartozó magyar földhitelintézeti záloglevelekben f. évi november-hó 1-től kezdve esedékes kamatszelvényekkel: *C.* sorozatu 100 frtos záloglevél 2 drb = 200 frt.

Elhelyeztettek továbbá az első hazai takarékpénztárba tett 2100 frtról és az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztárba tett 2000 frtról szóló takarékpénztári könyvek is.

V. Elnök ő nagyméltósága a folyó évi közgyülés megtartása iránti határozat hozatalra kérvén fel a választmányt, ez a temesvári m. kir. jószágigazgatóság meghivása alapján s az egyleti tagok kivánata szerint ez évben is Mehadián megtartatni szándékolt egyleti közgyülésnek a nevezett helyre leendő összehivását, tekintettel az ottani vidékkel szomszédos határokon jelenleg is fennforgó háborus viszonyokra, ez évről

ismét elhalasztandónak találja s határozza, hogy a folyó évi rendes közgyülés az év utolsó negyedében Budepestre hivassék össze.

VI. Olvastatik a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium következő leirata :

Kelt Budapesten, 1877. május-hó 23.

10.204. sz. Torda, Aranyosmegye közönségének előterjesztését, melyben a fenyőtőkarók vágatásának szabályrendeleti uton országszerte leendő tilalmazását hozza javaslatba, ·/. alatt visszakérőleg ide mellékelve azon megkereséssel küldöm az egyletnek, hogy a tett inditvány érdemében szakszempontból való becses véleményét velem közölni s egyuttal nyilatkozni sziveskedjék, nem-e vélné szükségesnek, hogy a fent érintett, s a fenyves erdők fenntartása tekintetéből saját nézetem szerint is határozottan káros kihasználási mód beszüntetése érdekében, az egylet szives közreműködésével létrejött erdőtörvényjavaslatba pótlólag is bizonyos tilalmazó szabályok vétessenek fel.

A minister meghagyásából : *Kenessey.*

A megye előterjesztésében tárgyalt fenyőtőkarók a szőlőmiveléshez használt és fiatal fenyves állabokból nyert fenyőfakarók, minthogy pedig a szőlőkaróul használható fiatal fenyőfák az erdőből a rendes gazdasági kezelés szabályainak megfelelőleg az erdő okszerü használatának keretén belül is nyerhetők: az igazgató választmány az erdőhasználat ezen nemének országszerte leendő tilalmazását nem tartja megengedhetőnek, valamint azt sem ismeri szükségesnek, hogy az erdőtörvényjavaslatban eziránt külön intézkedés vétessék fel, miután a károsító használat elháritásáról a törvényjavaslatban gondoskodva lett, ott pedig, hol ezen használat az erdő megrontásával gyakoroltatik és pusztitás követtetik el, ennek orvoslása,

véleménye szerint a fennálló erdei törvények keretén belül eszközlendő.

VII. Az egyleti tagoknak kiadandó oklevelek szövegét az igazgató választmány a következőleg állapitja meg: „Az Országos Erdészeti-Egyesület ezen okirat erejével N. N. urat az egyesület (alapitó vagy rendes) tagjának ismeri. Kelt stb.“

Egyuttal felhatalmaztatik az elnökség, hogy az oklevelek elkészittetésére szükséges költséget a folyó évi jövedelem feleslegének terhére 150 frt erejéig utalványozhassa.

VIII. Az erdészeti magyar szakirodalom termékeinek a párisi jövő évi nemzetközi kiállitáson való bemutatása kivánatosnak ismertetvén, az elnökség felhatalmaztatik az e részben szükséges intézkedések megtételére.

IX. A mult választmányi ülés óta az egyesület kebelébe való felvételre jelentkezett következő uj tagok vétetnek fel s illetőleg a következő uj alapitványok jelentetnek be.

I. Készpénzben befizetett tőkékkel uj alapitók lettek:

Hügl és Saager vasutépitészeti vállalkozók 150 frttal, ajánlja Balás Pál; Reiszmann Herman fakereskedő és földbirt. 150 frttal; Hirsch József Lajos fakereskedő és földbirt. 100 frttal, ajánlja Bedő Albert.

II. Alapitványi kötvények beszolgáltatása mellett uj alapitók lettek:

Városy Károly, Gräber Miklós földbirtokosok 150 frttal, ajánlja Balbach János; Allmann András m. k. erdőmester 150 frttal, ajánlja Weisz Ferencz; Sághy Kálmán m. k. erdőbecslősegéd 160 frttal; Gondol Dezső m. k. erdőgyakornok 160 frttal, ajánlja Horváth Sándor; Prokopovics Lajos fővárosi h. erdész 160 frttal; szerémi herczeg Odescalchy Arthur földbirtokos 200 frttal.

III. Régibb alapitványaikat az uj alapszabályok értelmében kiegészitették.

a) Készpénzben:

Kovacsics Ede m. k. főerdész 50 frttal; Geisinger József m. k. erdész 50 frttal.

b) Urbéri kötvényben:

Scholcz Rezső m. k. jószágigazgató 50 frttal.

c) Magán kötvénynyel:

Haasz Adolf 60 frttal; Rochlitz Pál m. k. fog. erdőgyakornok 60 frttal.

IV. Évdijas rendes tagokká vétetnek fel:

Halmay Ágoston nyug. m. k. erdőmester, ajánlja a titkár; Kellner Gusztáv m. k. erdész, Czobor Adolf m. k. erd. számvivő, Salix Gyula m. k. erdész, Adriány Antal m. k. erdész, Wagner János urad. erdész, Zednik József m. k. erdész, ajánlja Scholcz Rezső; Fuchs János, Kárász István, Fittler Géza m. k. erdőgyakornokok, ajánlja Weisz Ferencz; Gáspár Béla m. k. erdész, ajánlja Scholcz Rezső; Fendt Antal m. k. kataszt. erdőbecslő felügyelő, ajánlja a titkár; Roheim Náthán fakereskedő, ajánlja Balbach János; Cornides Boldizsár m. kir. kataszteri erdőbecslő, ajánlja Roxer Vilmos; Hoffmann Zenó cs. k. nyug. minist. titkár, Hoffamnn Ottó bányagondnok, ajánlja Balás Pál; Tanoss Pál uradalmi főerdész, ajánlja tóthi Szabó Sándor; Kellner Emil m. kir. számadó erdész, Jánossy Dénes m. k. faraktárgondnok, Engl Sándor fakereskedő, Kovács György urad. erd., Soós Ferencz urad. erdőmester, Koreny Gyula urad. főerdész, Liptay Ferencz nyug. honvédezredes, ajánlja a titkár; Kozelka Pál főerdész,

ajánlja Ertl Gusztáv; Pisó Cornél m. k. erdőgyakornok, ajánlja a titkár; Meiszner István erdész, ajánlja Kabina János; Matuskovics Béla helyettes erdész, ajánlja Scholcz Rezső.

X. Tudomásul vétetik, hogy néhai Strobel Sándor alapító tag alapitványi tőkéjét az elhalt özvegye 100 frttal és Czizer Károly m. k. erdész alapitványát szintén 100 frttal az egylet pénztárába készpénzzel befizették.

XI. Az egylet könyvtára számára a magyar kir. természettudományi társulat és Székely Mihály tagtárs által ajándékozott könyvek bemutattatván, a választmány ezekért köszönetét nyilvánitja.

XII. A jelen jegyzőkönyv hitelesitésére Székely Mihály és Balás Vincze tagtársak kéretnek fel. — K. m. f.

Székely Mihály, választm. tag. — *Tisza Lajos*, elnök.

Balás Vincze, választm. tag. — *Bedő Albert*, egyl. titkár.

A füvek és fák harcza. *)

Irta: Illés Nándor.

A füvek és fák harcza; háboru a törpék és óriások között; egyenetlennek látszó küzdelem, mely nem mindig a nagyok diadalával végződik. Szinte furcsán hangzik: pedig az apró füvek népe millió és milliónyi apró kardjaival nem egyszer győzi le a fák pánczélos, dárdás seregeit.

Népek! seregek!

Igen, népek, seregek; igen, országok, melyek örökös hadban állanak egymással; küzdenek a létért, mint Montenegro és Törökország, mint küzdött a franczia és porosz!

*) Lásd „Centralblatt für das Gesammte Forstwesen“ 1876. deczemberi füzet. „Das Gras im Walde“ von Prof. Ferdinand Senft.

Országok ezek, melyeknek demarcacionális vonalait hiába igazitgatja ki ujra meg ujra a civilisáczió vasekéje; a küzdő felek nem respektálják e vonalat, nem a civilisáció érdekeit, nem ismernek fegyverszünetet, békét; nincs alkalom, melyet föl ne használnának, hogy a harczot ujra kezdhessék.

Országok ezek, melyeknek területe majd nagyobb, majd kisebb; néha nagy rengeteg erdő, négyszögmértföldeket elfoglaló mező, legelő, rét; néha kisebb gyarmatok az idegen állam közepében: fák, facsoportok, fasorok a mezőn, tisztások az erdő mélyében. De legyen bár az ország nagy, vagy kicsiny, állam vagy gyarmat, más törvényt nem ismer az önfenntartás és terjeszkedés vágyánál. Ha a szomszéd határát roszul védi, a mindig résen álló ellenség tüstént berohan azon, s annyit foglal belőle, a mennyit csak képes, és foglalna vég nélkül, ha az emberi érdek közbe nem vetné magát, vagy saját hibái miatt el nem vesztené a meghóditott tartományokat. De az ember is résen legyen ám, mert a két ellenség az ő védenczeit sem kiméli, s kultivált növényei ellen csak oly elkeseredett harczot vív, mint egymás között.

A füvek és fák között folyó harcz tehát mind a mező-, mind az erdőgazdára nézve fölötte érdekes; s annak tanulmányozása, kivált erdészeti szempontból, némely fatenyésztési kérdésre tanulságos világot fog vetni.

A füvek kedvencz talaja az, melybe vékony rojtszerü gyökereik könnyen behatolhatnak, a mely üde és oldható kovasavat és kalisókat, — fő tápszerüket — tartalmazza. Ezen tulajdonságokkal kiváltképen a homok, a homokos agyag és márga bir, s ez az oka, hogy a valódi füvek legjobban homokos és meszes agyagföldben tenyésznek. A ki a tiszta homoktalajat, az Alföld és Nyir futóhomokját ismeri, az tapasztalhatta, hogy ott a füvek, kivált az üdéb talajon, rendkivüli

tenyészetnek örvendenek, s hogy különösen a taraczk (triticum repens), a perje (poa compressa, ratensis és nemoralis), a fatenyésztésnek leghathatósabb és legnehezebben leküzdhető ellenségei. Sikeretlen ertvényezések, elsatnyult ákáczültetvények többnyire ezen konok ellenségek áldozatai.

Az oldható kovasav, kalisók és üde talajon kivül a füvek vidor tenyészete napsugárt és éjjeli harmatot igényel. Az erdő fegyvere ellenükben tehát az árnyék. Mennél tömöttebb lombozatu a fa, és mennél sürübben áll, vagyis mennél tökéletesebben árnyékolja be tehát az erdő a talajat, annál kevésbé képes megélni alatta a füvek népe. A zárt bükkösök, lúczos napsugártól tökéletesen elzárt földjén nem látunk füvet; mig a lazább lombozatu, s vénségére önmagában kigyérülő tölgyes alja mind erősebben befüvesedik, mire törvényszerüleg a növedék csökkenése következik.

Egy fanemnél sem tapasztaljuk azonban a füvek gyilkoló hatását oly nagy mérvben, mint a különben oly igénytelennek hirdetett, s oly könnyen megtelepithető ákácznál. Az ákáczültetvény a legjobb homokban is nem elég sürün ültetve, és magára hagyva, vagyis záródása (a talaj teljes beárnyékolása) idejéig folytonosan nem kapálgatva, rövid idő alatt sínleni kezd, és előbb-utóbb tönkre megy. Ákácz ertvényezés sikerének főtényezője tehát a füirtás. A futóhomokot ne füvekkel kössük tehát meg, ha t. i. erdőt akarnak rája telepiteni, hanem az erdővel magával. Szaktársaim közül soknak vissza fog tetszeni e tétel; beleéltük már magunkat más szabályba, s az ellenkező, ha nem idegen földről jön, kétkedéssel fogadtatik. De tényeket kétkedéssel elütni nem lehet : kérdezzétek meg azokat, a kik a dologgal foglalkoznak és észlelnek. „Fraget die Bäume“ mondja Pfeil. „Kérdezzétek meg az ákáczot ültetvényező gazdákat“, mondom én.

De ha a fü ily sikeres harczot vivhat fáink ellen, figyeljük meg ezen harcz menetét, és tanuljunk belőle.

Ha a füvek életföltételeinek megfelelő tényezők megvannak, akkor tenyészetük vidor, mint ezt az áradásoknak kitett folyamparti réteken tapasztaljuk. Ennek oka, azonkivül, hogy az ár minden alkalommal uj meg uj tápanyagkészletet hoz számukra, még abban leli magyarázatát, hogy az ily erőteljes talajon nagyobb a változatosság a fajokban; sekély és mély gyökérzetü növények pedig a talaj más és más rétegeiben keresvén táplálékukat, nincsenek kényszerülve egymás között harczolni a lét ezen elkerülhetlen tényezőjeért, s ha tehát a terjeszkedésben, a faj szaporitásában egymást hátráltatják is, de nem az egyes fönntartásában. Ennek föltételeiben bőségben vannak.

A hegylejtők és hegyhátak sekélyebb, könnyebben kiszáradó s csak eső és harmat vize által üditett talaján azonban, melyen a talajba mélyen nem ható gyökerü füvek szoktak leginkább tenyészni, az igényteljesebb hosszu száru, lapos, széles levelü füvek mi hamar kivesznek vagy csak sínlenek, s igénytelenebb, törpe száru, keskeny vagy hosszában összegöngyölödött levelüeknek adnak helyet. Ezek kiváló burjánzó képességgel birnak, melyet különösen földalatti törzsük kitünő sarjeresztési képességének, futó indáiknak köszönhetnek. Ezen indák a föld alatt és fölött továbbfutván, és minden izükről uj gyökereket, szárakat és sarjakat eresztvén, az anyatörzs körül azzal összefüggő tömött gyepet képeznek, a mely addig terjeszkedik, mig csak más szomszéd gyeptelep határát nem érte. Az indák ezzel együtt és egymásba kuszálódván, oly tömött gyepezetet alkotnak, mely között sem más füvek magja vagy sarja megélni nem képes, sőt maguk is a további terjedésről lemondani kénytelenek, hacsak valamely esemény, pl. vakandtúrás, szekér vagy marhanyom számukra uj helyet nem

csinál. S hogy mily rohamosan foglaland el ily puszta tért, azt napról-napra láthatni a régibb vakandtúrásokon felburjánzó sarjakon.

Ezen kitünő terjeszkedési képesség kényszeriti a füveket harczolni a térért egymás között, és más növényekkel : tehát az erdővel, szántóföldekkel, sőt az emberi épitményekkel is; ez juttatja őket diadalra igényteljesebb fajrokonaik és a facsemetékkel szemben. Mert ha bár a gyeptelep határai között a füegyedek nem is terjeszkedhetnek, de azon túl nem lehet hely eléggé kicsiny, melyre átfutni hajlandók ne lennének. A kinálkozó alkalmat soha sem szalasztják el, hanem a mint tér nyilik számukra, tüstént utra kelnek, először egyenként, később tömegesen, követvén a kerékvágást, az ösvényt, a marhacsapást, melyen végre a majorokba, falvak és városok utczáira jutnak el, s minden legkisebb használható helyet elfoglalnak; befurakodnak az utczaburkolat hézagaiba, s onnét fölfutnak elhagyott épületek repedékeibe.

Hasonlóképen törnek be a füvek a szomszéd szántóföldekre, végig osonván a barázdákon, és az erdőkbe belopódzván, utak, árkok, vizmosásokon, vagy beszállittatván magevő madarak által.

Igen szépen irja le e harczot Senft. Figyeljük meg, mondja, a teljes erejében álló, tökéletesen zárt bükkös szélét. A szélső fák hatalmas ágaikat mint megannyi dárdát védőleg szegezik az erdő körül elterjedő fűhadseregre. A csatarend legelső sorában álló, számos futósarjjal ellátott, s a kényszerüség által hajtott fünemek, különösen a Tippan (Agrostis vulgaris), vagy a Mézfü (Holcus mollis) megkisértik ugyan a hézagokba behatolni; de a napsugár és harmat, a füvek ezen két elkerülhetlen létföltételének hiánya, megöli őket, mielőtt gyarmatot alapithattak volna.

Midőn azonban valamely napon a bükkösön keresztül út nyittatott, melyre a nap rásüthet, a harmat ráhullhat, akkor nem sokáig kell várnunk, hogy e füveknek majd kisebb, majd nagyobb csapatokban rajta bevándorló népeit, élükön a Tippan és Mézfü családdal láthassuk. Előbb csak az oldalárkok és keréknyomok széltében halad a vándor csapat, bevonván vagy beszegélyezvén azt üde zöld pázsittal; később azonban a ló- és marhanyomokat is meglepik, s az útszél meredélyein fölkapaszkodva az erdőbe sietnek.

Ha az út mentében zárt az erdő, akkor előhaladásuknak áthághatlan gát van vetve; ha azonban tisztáson vagy vágáson megy keresztül, akkor a vándor nép elhagyja az utat, hogy a fátlan térséget elfoglalja.

A vágásokra bevándorló minden fanem azonban nem képes mindjárt ott virágzó gyarmatot alapitani, mert a siker az illetők igényeitől, s a talaj minőségétől függ. Ha ez utóbbi laza, gazdag és üde, akkor leginkább széles levelü részint csak gyökeres, részint indás igényteljesebb fünemek telepednek meg legelőbb. Ilyenek a bojtos gyökerü Ebér (Dactylis), Pelyhes Mézfü (Holcus Lanatus), Illatos Porodapár (Anthoxanthum), s a sarjeresztő Puha Mézfü (Holcus Mollis) és Fehér Tippan (Agrostis vulgaris var. stolorifera). Mig ezek a talajt annyira kiélték, hogy ott többé tenyészni nem képesek, addig a vágás szélén várva várnak sorukra, a sertelevelü nemezgyökérzetü Nápicz, (Aira flexuosa) és Csenkesz (Festuca ovina és deriuscula). Ha ellenben a vágás vagy tisztás talaja szegény, akkor mindjárt kezdetben e két utóbbi telepedik meg, mig az előbbeniek közül csak a Tippan szegődik társul, mint a kinek sehol sem szabad hiányzani.

Ime szemeink előtt láttuk a törpéket az óriásak fenyegető dárdái daczára behatolni az erdőbe, láttuk ott lassanként népes gyarmatokban letelepedni; figyeljük őket most meg,

mint viselik magukat a fák csirádzó magvaival és ültetvényeinkkel szemben.

Mindnyájan tudjuk azt jól, hogy fanemeink magva laza, porhanyó, üde talajon legjobban csirádzik; hogy ültönczeink megkapált, fölásott talajban legbiztosabban sikerülnek, legjobban, legvidorabban tenyésznek. Tudjuk azt is, hogy kelvény, ültetvény erőteljes növekedése a világosság mennél tökéletesebb behatásával tart lépést. De a fönnebbiek szerint a füvek is laza, porhanyó, erőteljes s üde talajt s mennél intensivebb világosságot kedvelvén, azok behatása alatt leginkább burjánzanak, s hogy ha ezen tényezők nagy mértékben vannak jelen, minden legkisebbke helyet gyorsan s ellentállhatatlanul elfoglalnak. A tuskók irtás helyei, a vetényfészkek, az ültönczgödrök tehát és a magvak kedvencz csirágya az ő megtelepedésüknek is leginkább kedvez. Ezt foglalják el tehát mindenek előtt, ezt futják be sarjaik inkább, ugy annyira, hogy kedvező körülmények és időjárás mellett már az első esztendőben az egész területet üde zöld gyepezetük boritja.

Miután kezdetben rendesen a lapos levelü s futó sarjak által terjeszkedő fűnemek, milyen a tippan, és a mézfü szoktak megtelepedni, azt lehetne gondolni, hogy a kelő csemeték alattuk kánikulai hőség és kemény fagyok ellen védve lesznek. Alig mulik el azonban egy év, és szomoru tapasztalásra jutunk: a lazán álló, lenge füvek sürü gyeppé tömörültek, s irgalom nélkül fojtogatják csemetéinket. Mert nemcsak magról szaporodnak a kezdetben oly kedves és érdekes vendégek, hanem mint fönnebb láttuk, oldalsarjakról, futó indákról is, melyeknek segitségével Senft számitása szerint 100 fütörzs egy év alatt 1000 unokát ereszt, melyek a talajat minden irányban keresztül kasul futó indaikkal, sarjaikkal és gyökereikkel annyira elfoglalják, hogy a náloknál lassabban növő facsemeték gyökerei számára már sem hely nem marad, sem

táplálék; minélfogva azok lassanként elcsenevésznek, elhalnak. Hogy a fák lehulló magja ily körülmények között eredménynyel nem csirádzhat, tehát a veténylésnek sikere nem lehet, azt képzelheti mindenki, és részemről még a füvel annyira megbirkózni képes tölgynél is ugyanazt tapasztaltam. A Nyirség vágásaiban, melyeknek talaját mindjárt benövi a Taraczk (Triticum repeno), a veténylés csak majdnem teljes záratu erdőben sikerül, egyedül tehát csak az itt szokásos 10 évi előtilalmazás vezet czélhoz, de csak sűrübb záratu erdőben; mig ellenben a kigyérült, befüvesedett, kivált száraz dombok számára még eddig nem sikerült biztos fölujitási módot megállapitanom.

Azonban nemcsak a náloknál lassabban növő facsemeték alól ragadják el a füvek a táplálékot, hanem maguk maguknak is vesztét okozzák falánkságuk, tulságos szaporaságuk által. A számtalan finom gyökér, a sok sarj annyira át meg átjárja a talajat, annyira ki vesz abból minden táplálékot addig, a meddig csak éhes szájával — gyökereinek tenyészkupjával — elér: hogy végre az úrrá lett füvek számára sem marad elegendő, s ők is sinleni, veszni kezdenek. Ez 3—4 év mulva következik be, s ezzel a futó füveknek (milyenek a taraczk, czérna tippan (agrostis Vulgaris) Puha Mézfű (Holcus lanatus) és Fejér Perje (Poa Compressa) uralma végét érte. De már ezek között is van egy, a mely a talaj elszegényedése után nem megy mindjárt tönkre, hanem az ujabb szerényebb viszonyokhoz tudja magát alkalmazni. Ez a Czérna Tippan, melynek lapos, széles levelei ily körülmények között hosszában serteszerüleg összezsugorodnak, törzse vékony, virágszegény szárat, és 4—6, de csak rövidke és többé már nem futó sarjat ereszt. S mivé lettek a burjánzó sarjak? Oda lapulnak szépen az anyatörzs mellé, lefelé kis gyökérbojtot, fölfelé sertés ecsetet s egyetlen silány száracskát eresztvén,

ugy hogy a kezdetben csak egy egyetlen, de erős virágszáru s kevés de nagy levelü anyanövény most terjedelmesebb, levél, szár és gyökerekben pedig gazdagabb lett. Az oldalsarjak ujra 4—6 oldalsarjat eresztvén, melyek hasonlólag az anyasarjak közelében gubbaszkodnak, lassanként többé-kevésbbé terjedelmes gyeptömb támad, melynek gyökerei nemezszerüleg egyesültek a földdel, s annak utolsó, még megmaradt tápanyagát is végkép kiszivják. Találólag mondja róla Senft: „Valóban a Czérna Tippan csodálatos növény, s a talaj különböző minőségeire nézve jellemző; mert gazdag üde, kötött és csak gyengén beárnyékolt réti talajon széles levelü s gyökérzete egyszerü bojt; a még jó, laza és verőfénynek kitett talajon indákat ereszt; a szegény, igen laza talajon pedig gyökérzete nemezszerü és gyeptömböket alkot. Az alatt mig az első invázió fü nemzetségei által kizsarolt téren az igényteljesebb fajok a talaj tápanyagtőkéjének pazar fölhasználása következtében tönkre mentek, a Czérna Tippan tovább folytatja gazdálkodását, hozzá szegődvén a vágás szélein lesen álló Vanyiga-Nápicz (Aira flexuosa), és Juh-Csenkesz (Festuka duriuscula), falánk, s a különben is már kiélt talajat végkép kimeritő két növény, melyek közül az első oly erősen burjánzik, s a talajba oly mélyen ereszti szerte futó sürü gyökérzetét, hogy lassanként két társa kiszorul s egyeduralkodója a térnek. Szomorúan néz ki az oly terület, melyen a Vanyiga Nápicz lett úrrá: tömött, sertelevelü gyepje között nem csirádzhat mag, nem élhet meg fácska. Ha kivágjuk, megforgatjuk e gyepet, csak elősegitjük gyarapodását. Szerencse, hogy ő is, mint elődjei végre maga-magát is lehetetlenné teszi, s kivész a nap forró hevében. E pillanatot nem szabad elszalasztanunk; most sikerülhet a vetés és ültetés a fölporhanyitott talajban, — ha gondját viseljük.

A homokon nem folyik le ily gyorsan a harcz, s a zsa-

roló ellen nem éli le oly hamar magát; ezen talaj kitünő vizvezető képességénél fogva könnyen veszi föl az atmosphaerikus vizet s lehagyja szürődni mélyébe. A nap melege e talaj vizet ismét fölemeli a fölső rétegekbe, mely alkalommal az általa föloldott tápanyagok szintén vele mennek föl. A Taraczk, a Perje a Tippan ily viszonyok között számos évig tarthatják fenn uralmukat, s az ertvényezés sikere, mint már fönnebb emlitettük volt, csak is kitünő talaj megmüvelés, a fügyomok lehető legteljesebb kipusztitása és a teljes beárnyékolás mielőbbi elérése által biztositható.

A füvek még el is mocsárositathatják a talajat: forrásos, vizenyős helyeken tenyészik a Hajszál Mojár (Nardus Stricta.) Ez a Vanyiga Nápiczhoz hasonlón igen tömött gyepezetet képez, vékony egyoldalu füzérü szárakkal és szürkezöld sertelevelekkel, melyeket, mivel kemények és szárazok, a marha nem eszi. Ezen vékony levelek tövök táján egymás felé lévén csavarodva tölcsért képeznek, melyben a harmat s eső vize összegyülekezvén, a gyökerekhez folyik s ott fölszaporodván, a környezetet mindig jobban-jobban elnedvesiti, mig végre a száraz vágásból mocsár lesz.

Senft az erdőkben előjövő füveket 3 csoportba osztja:

a) Bokros füvek: széles, lapos levelekkel, hosszu szárral, inda nélkül, aránylag csekély gyökér rostozattal; könnyen kigyomlálhatók, hamar korhadnak s ennél fogva a talajt javitják és csak növényi korhadákban gazdag talajon jönnek elő, és nemcsak vágásokon, tisztásokon, hanem tölgy, bükk és köris szálerdők árnyában is. Ide tartoznak az Ebér (dactylis), Ürezab (Arrhenathrum), és a Kásafü (Milium). Ha ezeket a vágás lombkorhadékban gazdag talajára elvetjük, nemcsak a kiszáradás ellen védjük azt meg, hanem a következő kártékony füvek betolakodásának is némileg gátat vetünk, s alattuk az ültönczök, sőt kelő facsemeték is megélnek.

b) Indás füvek: lapos levelekkel, meglehetős magas szárral, és egyszerü gyökrojtozattal ugyan, de a melyek indák segitségével terjednek. Verőfénynek kitett vágásokon és tisztásokon jönnek elő, a talajt elszegényitik s nehezen gyomlálhatók ki. Ide tartoznak a Fehér Tippan (Agrostis stolonifera) és a Puha Mézfü, (Holcus lanatus). Mint fönnebb kimutattuk károsak.

c) Nemezes gyepet képző füvek: vékony, száraz, sertelevelekkel és szárakkal, és mélyen a földbe ható, azt nemezszerüleg átfutó finom gyökerekkel. Valamennyi tömött gyeptömbet képez, mely a talajt külbehatások elől elzárja és egészen kiszivja. Ezek

1. száraz lakók: ilyenek a Czérna Tippan (Agrostis vulgaris), Vanyiga Nápicz (Aira flexuosa) és a Juh Csenkesz (Festuka ovina és uriuscula);

2. sár lakók. Hajszál Magár (Nardus Stricta.)

A létért harczoló füvek hasznosak is lehetnek. Legszembetünőbb, ez, midőn a marhajárástól ment*) futóhomokbuczkát befutja a Taraczk, Perje, Tippan, s midőn sziklás bérczek oldalain fölcsuszik előbb a Juh Csenkesz (Festuca ovina és duriuscula). Igaz, hogy a legközelebbi esőzés földi kőgörgeteg alá temeti, de ujra-ujra kezdvén a dolgot végre a puszta sziklán megköti a föld és kőtörmeléket, melyen előbb a Nyelecz (Brachypodium), és Polyvabur (Koeleria) és végre a madarak által oda hordott különféle cserjék, bozóka, bangita, som, stb. telepedvén meg, a füvek által nehezen szerzett talajat a fatenyészet számára elfoglalják.

*) A futóhomok meztelen buczkái rendesen a legelő marha nyomaiból veszik eredetüket. Nyugalom után többnyire ismét befutja a fű. De miután rendesen a nyugalom meg nem adható, szükség lévén a legelőre, ily futásban lévő helyek befásitására leginkább ajánlható az Ailanthus, melynek sem levelét, sem ágait a marha el nem rágja.

A cserszömörczéről.

Illés Nándor ur legközelebb már két izben — s ugylátszik, igen nagy ügyszeretettel — foglalkozott e lapok hasábjain a cserszömörczével, ajánlván ennek tenyésztését, illetőleg a tenyésztés lehetőségének megkisérlését.

Mert a cserszömörcze mint kérdés vétetett fel; mert csakugyan lehetnek többen is t. szaktársaim között, kik e felettébb eldicsért cserjét közelebbről nem ismerik és tán komolyan tünődnek azon, hogy miként lehetne nálunk ezen értékes növényt meghonositani; s mert nekem elég alkalmam nyilt ennek sajátságait megismerni és értékét méltányolni: nem lesz tán fölösleges, ha a felállitott kérdés megvilágitásához némikép én is hozzájárulok.

A mi a cserszömörcze, H. Wagner után idézett, természetrajzi leirását illeti, ez a nálunk kiirthatatlan bujasággal tenyésző cserszömörczére egészben ráillik; de azon különbséggel: hogy nem „3—5 mr.“, hanem csakis 1—3 mr. magasságban fordul elő, mindig mint cserje és sohasem mint „kis fa“; hogy nálunk nem „szereti“, de inkább kerüli, semmint keresi a „nedves talajt“; s hogy a virágok nem átalában „sárgászöldek“, hanem ettől a szintől 4—5-féle nuance-ban a biborpirosig váltakoznak, mindazonáltal ugyanegy cserjén mindenkor ugyanegy szinü virágok fordulván elő.

Nagyon szivesen megnyugtatom Illés urat aziránt, hogy nálunk merőben fölösleges — s miként alább kimutatandom: valóban hálátlan — munka lenne a cserszömörcze „acclimatizálásával kisérleteket tenni“; mert ez a mi égaljunk alatt nagyon jól érezvén magát, a hová egyszer befészkelt, onnan egy könnyen ki sem irtható, s mert az én tudomásom szerint is, legalább a Dunántulban többfelé honos.

Szórványosan található a cserszömörcze a Vértes déli

kiágazásaiban mindenfelé. Van a moóri, csákberényi és gesztesi uradalmakban. Én magam p. láttam azelőtt 15—16 évvel, a csókakői és csákberényi sziklás, nyugoti hegyoldalakon, a nánai és mindszenti televényes fennsikokon stb. Ugyancsak szorványosan, de mégis sürübben fordul elő a tihanyi vulcanicus talajon, s főleg e félsziget kopár, meszes északi hegyoldalain.

Nagyobb mennyiségben található a Vértes délkeleti részén fekvő csákvári uradalomban. Itt, előbbi időkben, bérbe is szokták adni a szömörczeszedést; de miként értesültem, ezen kétes jövedelem kihasználásával, ujabb időben, ott is felhagytak; gondolom, hogy erre ugyanolyan okok lehettek ott is mérvadók, a milyenek, az alábbi részletek szerint, a szömörczeszedés megszüntetésénél engem vezettek.

Igen nagy mértékben azonban a kezelésem alatt álló endrédi uradalom két kerületét boritja el ezen kártékony növény, a sarjerdő-üzemben kezelt évi vágásokban rohamosan terjedve és maga körül minden nemesebb csemetét elnyomva.

Én ugy vagyok a szömörczével, mint Eszterházy Miklós gr. tatai uradalma a kerti málnával. Van a grófnak a Vértes északi szélén egy tizezer holdnyi igen szép erdővel boritott fennsikja körülbelül 500 mr. magasságban a tenger szine fölött. A 100 évnél átalánosan idősebb szálerdőben lappang a málna alig észrevehetőleg, meghunyászkodva; a mint az erdő valamely része letaroltatik, történhetik ez bármely üzemben, a századon át szerény málna felemeli fejét és 2 év alatt alig áthatolható bozótot képez; maga körül, természetesen, mindent elnyomva. Mentül jobban irtják, annál sürübben reproducálja magát, már a legközelebbi évben. Valóságos málnaerdő!

Épen igy vagyok én, az emlitett két kerületben, a cserszömörczével. Ott nem birnak a málnával, itt nem birjuk — nem „tenyészteni“ — kiirtani a cserszömörczét.

Ezen két „szömörczés“ kerület, névszerint a szántódi és endrédi, legközelebb esik a Balaton déli széléhez. Köztudomásu, hogy ezen vidéken, mig a Balaton közepétől felfelé egész Zalamegye csupa kő és szikla, ugyancsak a Balaton közepétől lefelé egész Somogyban, kivévén némileg a legalsóbb részeket, alig található egy göbecs. Ezen kerületek talaja is tehát mélységes, mély homokos agyagból áll; s a szömörcze itt épp oly vigan él a soványabb hegyoldalakon, mint a televényes lapályokon; de hogy nagyon csekély feltalajjal is megelégszik, azt bizonyitja a Vértes és mutatja Tihany; de mutatja magának a szömörczének egész természete és különösen gyökérszervezete is.

Feltünő épen ezért, hogy, mig az emlitettem két kerületben oly buján és tömegesen tenyész a szömörcze, az ezekkel kapcsolatos harmadik kerületben — alább — már csak gyéren elszórva található; még alább pedig, a többiben, semmi, holott a viszonyok itt is ugyanazok.

S hogy csakugyan a kérdésben forgó Rhus coriaria az, mely a mi fiatal erdeinkben annyi kárt okoz, azt, ha a dolog egyébként kétséget szenvedhetne, ecclatanter bizonyitja azon körülmény, hogy ezen szömörczét emberemlékezetet meghaladó idő óta, maguk a székesfehérvári „tobak“-ok, kik szattyánbőr készitéssel foglalkoznak, birták haszonbérbe és szedették évről-évre.

Helyén látom itt annak rövid vázlatát, hogy miből áll a szömörczeszedés; mert igy minden erdész azonnal tisztában lesz magával az iránt, hogy milyen arányban áll az elérhető haszonbér azon teherrel, sőt valóságos kárral szemben, mely a szedés által az erdőt éri.

Bérlő megfogad minden kerületre két „felügyelő“-t; ezek fogadnak 50—60 napszámost, a kikkel naponként kimennek napszámban szedetni a szömörcze ágacskáit. Tartanak folyvást

3—4 fuvarost, kik a rendelt ágacskákat a „szérü"-re hordják. Az itt elhelyezett napszámosok a nyers ágacskákat a napra kiteritik, folytonosan forgatják, mig csak teljesen meg nem száradtak. Emellett folytonosan imádkozunk mindannyian, saját módunk szerint, Jupiter Pluvius-hoz, hogy a szömörcze valahogy meg ne ázzék; mert az eső ennek még sokkal inkább árt, mint a gubacsnak. Hogy imájuk még is elég gyakran mond csütörtököt, az kérdést sem szenved.

A napról-napra megszáritott szömörczét kazalokba rakják össze, vagy tető alá, vagy pedig a szabadban jól eltakarva.

Három—négy hét alatt rendesen elfogy a szedés és kezdődik a „nyomtatás".

Ekkor a czukordrága szedőnapszámosok elbocsáttatván, jönnek a méregdrága „nyomtatók".

Ezek elnyomtatják, lovakkal, a szömörczeasztagokat egymásután, épen olyanformán, mint a hogyan népünk a gabonát nyomtatja, csakhogy sokkal több idővel és vesződséggel.

A nyomtatásnál azon kis ágacskák, melyekkel a szömörczelevél szükségkép szedetett, az utolsó szálig gondosan kiválasztatnak, a félig porrá, félig polyvává tört levélrészek közül, s mint teljesen használhetetlenek elhányattatnak. Mert nem áll az, hogy az ágakat is használják cserzésre vagy festésre; épen ugy nem használják sem a virágot, sem a gyümölcsöt. Legalább nálunk csakis tisztán a leveleket használják.

A 3—4 hét alatt szedett levelek elnyomtatása elvégződik néha — kedvező időben — 10—15 nap alatt; de elhuzódik gyakran 4—5 hétig is, ha „felhők fenyegetnek és záporok vernek". Akárhányszor megesik szegényeken, hogy fáradságos és drága munkájuk gyümölcsét „az ágyásba veri" egy hirtelen jött nyári zápor.

Ha aztán minden lehető balszerencse között szerencsésen elvégezték a nyomtatást, a productumot gyapjuzsákokba tömve, szállitják a legközelebbi vasuti állomáshoz.

Ezzel mi ugyan egy évre megszabadultunk a „szömörczések"-től, de maga a szömörcze még ezután is többféle manipulátión megy keresztül, mig cserzésre alkalmassá válik.

Már most, ha ezekhez még hozzávetjük azon körülményt, hogy mindezen munkának julius és augusztus hónapokban kell megtörténnie, tehát épen az aratás és cséplés időszakában, a midőn minden kéz munkával van teli: akkor alkothatunk magunknak helyes fogalmat arról is, hogy bérlőnk mily áron szerezheti meg embereit, hogy mibe kerül neki a szömörczeszedés. Ha aztán még azt is tudjuk, hogy a leirt apparatus és emlitett idő felhasználása mellett nálunk, a hol sok a szömörcze, és a legjobb esetben csak száz bál (250 bécsi mázsa) száraz szömörczét voltak képesek eddig producálni, átlagban pedig csak alig 60 bált, s hogy báljáért Budapesten ma is meg lehet kapni 14—15 forintjával, akkor megértjük, hogy, mert csekély bér mellett is mindig problematikus a bérlő haszna: ez emlitésre és figyelemre méltó bérösszeget bérbeadónak nem is adhat.

Ennek bővebb illustrátiójául felemlitem, hogy az endrédi uradalom, az itt gyakorolt szömörczeszedés utolsó évtizedének átlaga szerint, kapott évenként 35, mondd: harminczöt forintot.

Ezért aztán eltürte az uradalom évenként, hogy nyáron át 70—80 ember 3000 holdnyi erdőterületet naponként összszebarangoljon, az ertésekben alig felszámitható kárt okozzon, a folytonosan hangzó dal és lárma által minden vadat elriaszszon, 3—4 erdőőrt éjjel-nappal foglalkoztasson stb. stb.

Ilyen a szömörcze-„tenyésztés" haszna minálunk.

Azt fogja tán ellenvetni Illés ur, hogy drágábban kell bérbe adni a szömörczét.

Ámde, ha a fentebb előadottakból ennek lehetetlenségéről még meg nem győződött volna, ugy a lehetetlenséget még jobban fogom demonstrálni.

Kilencz éve, hogy a tihanyi apátság uradalmait kezelem. Ez idő óta — az első évet kivéve — itt szömörcze nem szedetett; a szömörczecserjék tehát, 8 év alatt ágaiktól soha meg nem foszttatván, megerősödtek, meglombosodtak és bő szüretet igérnek.

Ezt tudják a tobakok is; ennélfogva az utóbbi években mindnagyobb számban jelentkeztek a haszonbérletre. Hasztalan.

A folyó évben különösen fölös számmal látogattak meg a fehérvári szattyánbőrkészitők. S ez, a fentemlitett nyomós októl eltekintve is, igen természetes. Igen valószinü, hogy Magyarországon csak alig számbavehető szömörcze termeltetik, miért is a hazai szattyánbőrkészitők csaknem egész szükségletüket a külföldről voltak kénytelenek beszerezni; mihozzánk pedig Délről csak kevés — a legfinomabb anyag Szicziliából — de Keletről (Törökországból és ennek különféle tartományaiból) tulnyomóan nagy rész szömörcze szokott behozatni. Tudvalévő dolog, hogy a Keleten most nem szömörczét, hanem kozákfejeket szednek, s hogy nincs is kilátás reá, hogy ezen lángban álló keleti tartományokból a teljesen megszünt import egyhamarjában ismét megnyiljék.

Ezért jártak-keltek nálam a tobakok oly sürün; s ezért álltam velük ez évben szóba én is.

És mi lett az alku eredménye? Az, hogy a szömörczét ez évben sem adhattam bérbe. Az igért legnagyobb bérösszeg — igaz, több mint máskor — ez évben is csak hetven forint volt. De azon ajánlatot is megtette nekem egy tobak-consortium, hogy szedessem a szömörczét házilag: ők adnak

az uradalomnak minden 100 bál száraz szömörczelevélért ezer forintot. Milyen arány: elkészitve 1000, s el nem készitve 70 forint!

A fentebbiekből is ki fog tünni, hogy ezen ajánlatot nem fogadhattam el.

Ilyen hasznot hajt a cserszömörcze.

Óvok tehát mindenkit attól, hogy erdejébe cserszömörczét telepitsen. Igen, a kinek vannak, mint Illés urnak is, rendelkezésére olyan haszontalan kopár területek, melyeken semmi más meg nem terem — föltéve, hogy ezek nem futóhomokból állnak, mert hinnem kell, hogy a cserszömörcze a futóhomokot meg nem vallaná — vagy legalább a hol nemesebb fanemeket a szömörcze nem veszélyeztet: ott lehet kisérleteket tenni; de hasznot nyerni alig.

Ezek után most már Illés ur kérdéseire is megfelelek.

Hogy honos nálunk a Rhus coriaria, azt bebizonyitottam, s hogy tenyészteni nem érdemes, azt kérdés nélkül is kimutattam.

Szaporitása, ugylátszik, magról történik legsikeresebben, vagy még inkább ültönczök által. Hogy dugványozásra alkalmas-e, nem tudom, mert ezzel kisérletet soha sem tettem.

„Hogy honnan lehetne legjutányosabban és könnyebben magot vagy csemetét kapni?“ Ha Illés urnak kedvét nem sikerült elvennem a cserszömörczétől — pedig bevallom, hogy ez is egyik czélom — akkor nálam kaphat csemetét akár százezrekben, vagy magot is a mennyi tetszik.

De különben, ha jól emlékszem, az Illés ur hatósága alá tartozó csurgói erdőben, a Gaja völgyében, illetőleg ezen völgynek sürün benőtt északi hegyoldalain is fordulnak elő, szorványosan, cserszömörczék.

Balatonvidék, 1877. julius 1-én. *Tanos Pál.*

Az erdészeti államvizsgák szabályozásáról.

Közli: *Bedő Albert.*

Miként t. olvasóinknak az „Erdészeti Lapok“ f. évi VI. füzetében már jelentettük, az erdészeti államvizsgák ujabb szabályozás alá vétetnek, s akkor egyszersmind kifejezést adtunk volt azon hitünknek is, hogy az ujabb szabályrendelet valószinüleg már a VII-ik füzetben fogjuk közölni. Minthogy azonban a várt szabályrendelet mindeddig nem adatott ki és nem lehetlen, hogy az szövegére nézve oly rendelkezéseket tartalmazhat, melyekkel szakunk igényeinek szempontjából esetleg nem érthetnék egyet, az alábbiakban közölni kivánjuk azon általunk készitett tervezetet, melynek értelmében czélszerünek ismernők a szabályozást, s melyet mint már a VI-ik füzetben kiadott tudósításunkban is megjegyeztük, a fennforgó ügyben kiküldve volt bizottság igen csekély módositásokkal fogadott el.

1. §. Az állami, vagy állami kezelés alatt álló erdőknél, törvényhatóságoknál, közalapitványoknál és törvényhatósági joggal biró városoknál erdőtiszti állomásokra, valamint biróságok és hatóságok előtti erdészeti szakértői müködésre csak oly egyének alkalmazhatók és jogosultak, kik Magyarországon az alábbi szabályzat szerint megtartandó erdészeti államvizsgát letették.

2. §. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister által az erdészeti államvizsga letételére engedély adandó annak:

1. ki feddhetlen erkölcsi magaviseletü;

2. ki a főgymnasium, vagy főreáltanoda megfelelő elvégzését érettségi bizonyitvánnyal igazolja;

ezen kellék igazolása alól felmentetnek azok, kik jelen szabályrendelet kihirdetése előtt a selmeczi m. kir. erdő-

akadémiára, vagy valamely ezzel egyenlő rangu külföldi erdészeti tanintézetre mint hallgatók már felvétettek, vagy azt már elvégezték s illetőleg ott vizsgákat tettek, vagy colloqualtak;

3. ki a selmeczi m. k. erdőakadémián a rendes hallgatók számára előirt összes tantárgyakból, akár mint akadémiai hallgató, akár mint magánjelentkező, az ott fennálló szabályszerü vizsgákat letette, vagy valamely külföldi, a selmeczi erdőakadémiával egyenlő rangu erdészeti felsőbb tanintézeten a selmeczi erdőakadémia rendes hallgatói számára előirt tantárgyakból vizsgát tett; a ki a m. k. tudomány-egyetemeken, vagy a m. k. műegyetemen a selmeczi erdőakadémia rendes hallgatói számára előirt tantárgyakat hallgatta, s azokból kielégitő vizsgálati eredményt mutat fel, ezen tantárgyakból a selmeczi erdőakadémián való vizsgatételtől felmentetik;

4. ki az erdőakadémiai rendes tanfolyam tárgyaiból teljesitett akadémiai, vagy felsőbb tanintézeti vizsgák után legalább két évig és megszakitás nélkül, tanulmánytételre alkalmas erdőgazdaságoknál, erdészeti gyakorlati szolgálatban állott, s ezt ugy közigazgatási, mint szakbeli hiteles bizonyitványokkal igazolja;

5. ki mindazon erdészeti szakdolgokról, melyeket a két évi, vagy esetleg ennél hosszabb időre terjedő gyakorlati szolgálat alatt az erdőgazdaság körében látott és végezett, egy saját nézeteinek nyilvánitásával kisért szakbeli leirást ad, s azt, hogy az aként történt és általa iratott, előljáró tisztviselője által magán a leiráson igazoltatja.

3. §. Az erdészeti államvizsgák minden évben Budapesten, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. minister által kitüzött és a vizsga megtartása előtt a „Budapesti Közlöny“ czimü hivatalos lapban, valamint a magyar országos erdészeti-egyesület szakközlönyében, az „Erdészeti Lapok“-ban legalább 6 héttel köztudomásra hozott helyen és határidőben, szeptember vagy október hónapokban tartatnak meg.

4. §. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. minister, az Országos Erdészeti-Egyesület meghallgatása után, egyetértőleg a m. k. államerdők kezelését vezető pénzügyministerrel, az erdészeti államvizsgák megtartására állandó vizsgáló bizottsági tagokat nevez ki.

A vizsgáló bizottság elnöke az államerdők kezelésénél a központban alkalmazott főbb szaktisztviselő lehet.

5. §. Az erdészeti államvizsga letételének engedélyezéséért a folyamodványok az illetők által minden év julius havának végéig az államvizsgáló bizottság elnökéhez, a jelen szabályok értelmében felszerelve, bérmentve beküldendők, ki ezeket a kért engedély megadását vagy megtagadását tárgyazó javaslatával az engedély feletti határozathozatal végett a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerhez terjeszti fel.

6. §. Az államvizsgáló bizottság áll az elnökből, vagy ennek helyetteséből és 3 vizsgálóbizottsági tagból, kiknek egyike a vizsgálati jegyzőkönyvet vezeti s a vizsgáló biztosok valamelyikének akadályoztatása esetében azt azonnal helyettesiti.

A vizsgáló biztosokat a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister által kinevezett állandó bizottsági tagok közül az elnök szabadon választja.

7. §. Az államvizsgára bocsátott jelöltek a vizsgálat megkezdése előtt a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister által e czélból kiküldött hivatalos közeg kezéhez vizsgálati dij fejében, 25 forintot tartoznak lefizetni. Azon jelölt, ki a vizsgát nem állja ki, ezen összeg visszaszolgáltatására igényt nem tarthat.

8. §. Az erdészeti államvizsga irásban és szóval teendő, s czélja az, hogy alapos meggyőződés szereztessék arról és illetőleg, hogy a jelölt bebizonyitsa, miszerint az erdőgazdaság önálló vezetésére szükséges elméleti és gyakorlati képzettséggel bir.

Vizsgálati tárgyat képeznek tehát az erdőgazdaság összes ágazatainak tudományai elméleti és gyakorlati szempontból véve, névszerint pedig — ugy a természetrajzi mint a mathematikai alaptudományokat is beleértve — a következők:

a) Erdőmivelés, *b)* erdőhasználat, *c)* erdőértékszámitás, *d)* erdőrendezés, *e)* erdészeti épitkezés, *f)* erdészeti felmérés, *g)* erdészeti épitkezések és erdészeti gépészet, *h)* erdővédelem és vadászati kezelés, *i)* az államerdészeti szolgálat szervezete, hivatali hatáskörök és szolgálati szervezés, *k)* erdészeti és vadászati törvények, az erdőgazdaságot illető birtokrendezési, szolgalommegváltási és adótörvények.

9. §. Az irásbeli vizsgálat két, egymás után következő, napon át tart, a vizsgajelöltek pedig mindennap reggeli 9 órától kezdve legkésőbb esti 9 óráig ugyanazon három szakkérdésre tartoznak irásban megfelelni.

Az irásbeli vizsgálatnál felteendő kérdéseket, a m. kir. erdőakadémiától és az Országos Erdészeti-Egyesülettől ez iránt bekért javaslatok meghallgatása után, a vizsgáló bizottság elnöke és a vizsgáló bizottság tagjai az irásbeli vizsgálat megkezdése előtti napon együttesen és egyetértően, vagy szótöbbséggel állapitják meg.

Az irásbeli vizsgálat folyama alatt a vizsgáló helyiségben a vizsgáló bizottság legalább két tagjának mindig jelen kell lenni.

A vizsgálati helyiségben, az irásbeli vizsga folyama alatt a vizsgáló bizottság tagjain, a vizsgajelölteken és az ott szolgálatot teljesitő egyénen kivül senki sem jelenhet meg. A vizsgajelölteknek pedig a kérdések megfelelésénél semmi más könyvet vagy irományt nem szabad használni mint a m. kir. államerdészetnél hivatalos használatban álló „Erdészeti segédtáblák"-at, vagy más mathematikai táblákat.

Az irásbeli kérdések egyenként külön iven felelendők meg, s a vizsgajelölt, mihelyt valamely kérdést a maga részéről

megfejtett, azt akár eredeti fogalmazványában, akár tisztázatban a vizsgáló bizottság elnökének, vagy a jelenlévő biztosok valamelyikének kézbesiti.

10. §. Az irásbeli vizsgálat befejezése után a szóbeli vizsgálat tartatik, mely nyilvános jellegü lévén, arra az eziránt érdeklődők az elnöktől bebocsátást nyernek, a vizsgajelöltek közül azonban csak annak van jogában megjelenni, kivel a szóbeli vizsgálat már megtartatott.

A vizsgajelöltek a szóbeli vizsgálatra azon sorrendben jelentkeznek, a mint ez a szóbeli vizsgálat kezdetén sorshuzás utján megállapittatik; az illető sorszám kihuzását a jelöltek betü szerinti sorrendben teljesitik. A szóbeli vizsgálat tartama egy jelöltnél $1^1/_2$ óránál kevesebb nem lehet és 2 óránál tovább nem terjedhet.

11. §. A szóbeli összes vizsgálatok befejezése után a vizsgáló bizottság tagjai: az elnök és a biztosok, ideértve a jegyzőt is, akár intézett tettleg kérdéseket a jelöltekhez, akár nem, a vizsgajelölteknek adandó képességi osztályzatot együttesen és a vélemények eltérése esetén szótöbbséggel hozott határozat szerint állapitják meg, melynél az elnök szavazata kettőt számit.

A képességi osztályzat megállapitásánál, a szóbeli vizsgálaton tapasztaltak mellett, az irásbeli vizsgálat eredménye, valamint az erdőakadémiai tantárgyakból tett vizsgálatok osztályzatai s a jelölt által teljesitett gyakorlati szolgálat minősége is irányadók.

A bizonyitványokban kiteendő képességi fokozatok a következők:

jelesen képesitett, jól képesitett és kielégitően képesitett.

12. §. Az államvizsgálat letételéről a jelöltnek a földmivelési-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium hivatalos pecsétje alatt következő bizonyitvány adatik ki.

Államvizsgálati bizonyitvány.

A vizsgáló bizottmány által adható képességi osztályzatok :

jelesen képesitett,
jól képesitett,
kielégitően képesitett.

A nagyméltóságu földmivelési-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium 187.... évi ..... hó ..... napján ..... szám alatt kelt rendelete alapján Budapesten 18.... évi ..... hó ..... napján megtartott államvizsgálat alkalmával, az alulirt vizsgáló bizottmány által ..... N. ..... N. ..... ur, ki Magyarország ..... vármegyéjének ..... községében született, az erdészeti tudományokból megvizsgáltatván, az erdőgazdaság önálló kezelésére és vezetésére ..... képesitettnek találtatott, s erről szakbeli tudományosságának kellő igazolása végett a nagyméltóságu földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. ministerium pecsétje alatt részére ezen oklevél kiadatott.

Kelt Budapesten, 18..... hó .....-án.

Az erdészeti államvizsgáló bizottmány :

N. ..... N.	N. ..... N. .....
vizsgáló biztos (és állása).	a bizottmány elnöke (és állása).
(P. H.)	
N. ..... N.	N. ..... N. .....
vizsgáló biztos (és állása).	a bizottmány jegyzője (és állása).

A bizonyitványok az összes vizsgálatok befejezésére következő napon az államvizsgát letett egyéneknek, a vizsgáló bizottság jelenlétében, az elnök által személyesen szolgáltatnak ki, ha pedig ez nem történhetnék, akkor a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium által hivatali uton fognak kiszolgáltatni.

13. §. A vizsgálat folyamáról jegyzőkönyv veendő fel, mely-

nek a megtörténtek felvétele mellett külön rovatok szerint tartalmazni kell az elnök és az egyes vizsgáló biztosok által adott osztályzatokat, valamint azon osztályzatot, mely az illető bizonyitványban kiadatott. Ha valamely vizsgázottnak a bizonyitványban kiadott képességi osztály nem egyhangulag, de szótöbbséggel itéltetett oda, ez a jegyzőkönyvbe, a szavazók és a szavazatok megjelölésével, szintén felveendő.

14. §. A vizsgálatról felvett jegyzőkönyvet, valamint az irásbeli dolgozatokat, tudomás és további megőrzés végett a vizsgáló bizottság elnöke a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministeriumhoz terjeszti fel, honnan a vizsgálati jegyzőkönyv egy hiteles másolata a selmeczi m. k. erdőakadémia igazgatóságának küldetik meg.

15. §. A vizsgáló bizottság tagjai ezen müködésükért napidij- és utiköltség megtérítésében részesülnek; a napidijak, tekintet nélkül arra, hogy az illető bizottsági tagok állami szolgálatban állanak-e vagy sem, következők :

a bizottsági elnök részére . . . . . 10 frt,
a bizottság tagjai részére . . . . . 8 „

utiköltség fejében államhivatalnokoknak a tiszti állomásnak megfelelő szabályszerü költségek, mig magán szolgálatban állóknál a tényleges kiadások térittetnek meg.

16. §. Oly jelölteknek, kik a vizsgára jelentkeztek, de a vizsgát nem állották meg, még egy másodszori megjelenésre a vizsgadij ujabb lefizetésének kötelezettsége mellett engedély adatik. Az ismételt megjelenésre az engedély a fennebbiek értelmében nyerendő ki.

Azon jelölt, ki másodszor sem állotta ki a vizsgát, harmadszor vizsgára nem bocsátható, kivévén, ha a vizsgáló bizottság a második vizsgálat alkalmával egyhangulag oda nyilatkozott volna, hogy az illetőnél tapasztalt képesség mellett alapos remény lehet arra, miszerint a vizsgát harmadikszor leteendi.

17. §. Az eddig kiadott államvizsgálati bizonyitványok az ezen szabályzat alapján kiadandókkal hasonló érvénynyel birnak: és pedig az eddigi bizonyitványokban foglalt „igen alkalmas“ osztályzat a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium 1868. évi ..... számu rendelete értelmében egyenlő a jelesen képesitett osztályzattal, mig az „alkalmas“ és képesitett osztályzatok a „kielégitően képesitett“ osztályzattal.

18. §. A selmeczi akadémia azon hallgatói, kik az erdészeti ..... tanfolyamot aként végezték, hogy a rendes hallgatók számára előirt tárgyakból vizsgát vagy colloquiumot nem tettek, mielőtt államvizsgára bocsáttatnának, kötelesek ezen vizsgákat vagy colloquiumokat letenni s ennek megtörténtét az akadémia bizonyitványával igazolni.

19. §. Azok, kik a jelen szabályrendelet kiadása előtt az erdészeti felsőbb államvizsgát a lajtántuli tartományok valamelyikében letették, s tettleg már 3 év óta szakadatlan erdészeti alkalmazásban állanak, akár magyar honpolgárok, akár a lajtántuli tartományok valamelyikének polgárai, a jelen szabályzat szerinti államvizsgálat letételére nem kötelesek, mindazonáltal bizonyitványaikat annak rájegyzése végett, hogy az a biróságok és hatóságok előtti szakértői képviseletre jogositja, illető megyei hatóságuk utján a földmivelési ministeriumhoz eredetiben bemutatni tartoznak.

Azok, kik a selmeczi erdőakadémiát, vagy a Mária-Brunnban fennállott erdészeti tanintézetet 1849. előtt végezték s erről a rendes végzési és a tanulmányi előmenetelt igazoló bizonyitványnyal birnak, az államvizsga letételétől fel vannak mentve.

Erdőőrök szakvizsgája.

1. §. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister rendeletéből, az ország különböző vidékein évenként september vagy október hónapban, hivatalos erdőőri szakvizsgák tartatnak.

2. §. Ezen erdőőri vizsga letételére bocsáttatnak mindazok, kik az alsóbb népiskolai tanfolyamot elvégezték, illetőleg olvasni, irni és a négy közönséges számmüvelet szerint számolni tudnak, s ezt, valamint azt, hogy legalább 3 évig szakadatlanul erdészeti gyakorlati szolgálatban állottak, hitelesen igazolni tudják, feddhetlen magaviseletüek és 18-ik életévüket betöltötték. A vizsgára engedélyt ad azon törvényhatóság főispánja, melynek székhelyén a vizsga megtartatik.

3. §. A vizsgáló bizottság áll az elnökből és két bizottsági tagból, kiket az Orsz. Erdészeti-Egyesület javaslata alapján, az államvizsgáló bizottság elnökének meghallgatása mellett, évenként a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister nevez ki.

4. §. A vizsgálat tárgyát képezi mindaz, mit az erdészeti műszaki segédszolgálat sikeres teljesithetésére tudni kell.

5. §. A vizsgára jelentkezők a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister által kijelölt hivatalos közeg kezéhez vizsgálatdij fejében 10 forintot kötelesek lefizetni.

6. §. A vizsgálat szóval és irásban tartandó. Az irásbeli vizsga megelőzi a szóbelit, melynél az összes jelentkezők a vizsgáló bizottság elnöke által feltett ugyanazon három kérdést felelik meg. Az irásbeli vizsgálat legfelebb 3 óráig tarthat.

7. §. A földmivelés-, ipar-, és kereskedelemügyi ministerium nevében és azon vármegye pecsétje alatt, melynek székhelyén a vizsgálat tartatott, a vizsgálatot kiállott egyéneknek bizonyitvány adatik, melyet a vizsgáló bizottság elnöke és annak két tagja ir alá.

8. §. A bizonyitványban kiteendő képességi osztályzatok következők:

kitünően alkalmas, jól alkalmas és kielégitően alkalmas.

9. §. A bizonyitványban kiadandó képességi osztályzatot a bizottság egyetértésben vagy szótöbbséggel állapitja meg. Ha egyfelől az elnök, másfelől a két bizottsági tag együtt-

véve külön véleményben volnának, ez esetben a bizonyitványba az elnök által adandó osztályzat veendő fel.

10. §. A vizsgálatról a következő tartalmu bizonyitvány adandó ki:

Erdőőri szakvizsgálat bizonyitványa.

A vizsgáló bizottmány által adható alkalmassági osztályzatok:
kitünően alkalmas,
jól alkalmas,
kielégitően alkalmas.

A nagyméltóságu földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium 18.... évi ..... hó ..... napján ..... sz. alatt kelt rendelete alapján ..... 18.... évi ..... hó ..... napján megtartott szakvizsgálat alkalmával az alulirt vizsgáló bizottmány által ..... N. ..... N. ....., ki Magyarország ..... vármegyéjének ..... községében született, az erdészeti műszaki segédszolgálat teljesitéséhez szükséges ismeretekből megvizsgáltatván, az erdőőri szakszolgálatra ..... alkalmasnak találtatott, s erről részére ezen bizonyitvány ..... vármegye pecsétje alatt kiadatott.

Kelt ..... 18..... hó .....-én.

A vizsgáló bizottmány:

N. ..... N. .....
vizsgáló biztos (és állása).

N. ..... N. .....
vizsgáló biztos (és állása).

(P. H.)

N. ..... N. .....
a vizsgáló bizottmány elnöke (és állása).

11. §. Azok, kik az erdőőri szakvizsga letételéről bizonyitvánnyal birnak, az állami kezelés alatt álló erdőknél, tör-

vényhatóságok vagy szabad k. városok és közalapitványok erdőségeinél az erdőőri szolgálatra való alkalmazásra egyenlően jogos igények mellett elsőséggel birnak.

12. §. A vizsgáló bizottság tagjai ezen müködésükért külön dijazásban részesülnek, még pedig az elnök 8 frt, a vizsgáló biztosok 5 frt napidijban, melyen kivül utiköltségeik is megtérittetnek és pedig azoknak, kik állami hivatalban vannak, a szabályszerüen megillető utiköltségek, mig azoknak, kik nem állanak állami szolgálatban, a tettleges kiadások térittetnek meg.

13. §. A vizsgálat egész folyamáról jegyzőkönyv vétetik fel, melynek tartalmaznia kell a vizsgálat leirását, a vizsgált egyének neveit, s az ezek részére a vizsgáló biztosok által adott képességi osztályzatokat, valamint azon osztályzatot, mely a bizonyitványba kiadatott. Ezen a bizottság összes tagjai által aláirt jegyzőkönyv a vizsgáló bizottság elnöke által közvetlenül a földmivelési-, ipar- és kereskedelmi ministeriumhoz terjesztendő fel.

14. §. Oly jelölt, ki a vizsgát nem állotta ki, a következő évben vagy később is, a vizsga letételére egyszer még jelentkezhetik, de ha ez alkalommal sem találtatnék kielégitően alkalmasnak, többé vizsgára nem bocsátható.

15. §. A vizsgálat megtartásának helye és ideje a „Budadapesti Közlöny“ czimü hivatalos lapban és az Országos Erdészeti-Egyesület szakközlönyében, az „Erdészeti Lapok“-ban, a vizsgálat megtartásának napja előtt legalább 6 héttel köztudomásra hozatik, s azt az illető megyei hatóságok körözztetés utján a községekben is kihirdettetik.

Magyarország erdészeti statistikájának legfőbb tétele.

Az országos statistikai hivatal adatainak egybevetésével könnyü és világos tájékozást nyerhetünk afelől, hogy erdeink jövedelmi tekintetben minő helyet foglalnak el államháztartásunk tényezői között.

Az 1868-tól bezárólag 1874-ig külföldre kivitt tüzifa, épület és műfa, hordódonga, gubacs és cserzőanyagokért befolyt ugyanis szt.-István koronájának országaiba összesen 85,393.000 frt, mig mű- és épületfa, gubacs és cserzőanyagok czime alatt előforduló behozatali czikkekért kiadatott ugyanazon hét évi időszak alatt összesen 16,562.000 frt.

Irjuk ezen kiadást a föntebbi bevétel terhére, vagyis vonjuk le ezt amabból, s látni fogjuk, hogy erdeink ezen hét év alatt 68,831.000 frttal s igy tehát átlagosan évenként közel 10 millió forinttal járultak államháztartásunk szükségeinek fedezéséhez.

Magyarország erdőségei, melyek egyedül a külforgalmi bevételeket évenként ily összeggel szaporitják, bizonyára tekintélyes helyet foglalnak el államháztartásunk jövedelmező tényezői sorában, s teljes mértékben érdemesek a közvélemény osztatlan figyelmére és felkarolására.

Részünkről a most közölt jövedelmi tételhez még csak egy pár rövid refleksziót látjuk helyén levőnek fűzni s megemliteni azt, hogy gazdag erdőkincseink még korántsem eléggé ismeretesek a külföld előtt, s közvagyonosságunk eme forrása még nincs oly mértékben megnyitva, a mint annak folyását maga a forrás állandóan táplálni képes volna. Örömmel kell ennélfogva üdvözölnünk minden oly vállalatot és intézkedést, mely erdőterményeink külforgalmának emelésére s ezzel közvagyonosságunk előmozditására irányul. Ugyanis eléggé megdöbbentő azon összeg, mely a mérleg másik felébe esik s

gyarmatárukért, divat- és pipere-czikkekért sat. megy ki az országból, elannyira, hogy ha a föntebbi évekről Szt-István koronája országainak összes ki- és beviteli forgalmát összehasonlitjuk, kitünik, hogy évenként átlagosan mintegy 86 millió forinttal adózunk a külföldnek. *Székely.*

A fapiaczról.

Augusztus-hó 1-én.

A lefolyt julius hónapban előtérbe lépett aratási és nyomtatási munkálatok miatt hazai fapiaczainkon a belföldi kereslet a szokott szünetet tartotta; a faárak nem változtak s az üzlet szilárd irányzata ma is fenn áll.

Ausztriából és nevezetesen Bécsből a fakereslet élénkülését jelzik, mely kiválóbban az első osztályu fenyő-árukra irányul.

Egyes piaczokról a következő ártételeket jegyezhetjük fel:

Budapesten. Egy méter cserhasábfa . . 5.$_{50}$—5.$_{60}$ frt.
Egy méter tölgyhasábfa . . . . . 4.$_{50}$—4.$_{80}$ „
„ köbméter gömbölyü fenyő épületfa . 7.$_{5}$—11 „
„ „ „ tölgy „ . 17—20 „

Komáromban. Egy méter kemény hasáb tüzifa . . . . . 4—4.$_{75}$ „
Egy m. lágy tüzifa . . . . . 2.$_{4}$ „
„ „ kemény dorongfa . . . . . 3.$_{25}$—4 „
100 drb 5 m. h., 29 cm. sz., 2.$_{4}$ cm. v. I. osztályu fenyődeszka . . . . . 70—80 „
100 drb 5 m. h., 29 cm, sz., 2.$_{4}$ cm. v. II. oszt. fenyődeszka . . . . . 60—70 „
100 drb 5 m. h., 8 cm. sz., 2.$_{4}$ cm. v. I. oszt. fenyőlécz . . . . . 12 „

100 drb 5 m. h., 8 cm. sz., 2.4 cm. v. II. oszt. lécz . . . . . 10 frt.

100 drb 5 m. h., 29 cm. sz., 2.4 cm. v. luczfenyődeszka, tutajjal együtt . . . . . 83—84 „

100 drb 5 m. h., 29 cm. sz. 2.4 cm. v. jegenyefenyődeszka, tutajjal együtt . . . . . 66—70 „

1000 drb 47 cm. h. zsindely . . . . . 5.4—7 „

Egy métermázsa cserkéreg . . . . . 6.1—6.5 „

Pozsony. Egy méter bükkhasábfa . . . 5.7—6.3 „

Egy m. tölgyhasábfa . . . . . 5.08 „

„ „ fenyő „ . . . . . 3.08 „

„ „ bükk dorongfa . . . . . 5.32 „

„ „ tölgy „ . . . . . 4.2 „

„ „ fenyő „ . . . . . 2.45 „

Egy köbméter 5—8 m. h., 10—50 cm. felső átmérővel biró gömbölyü tölgy, kőris és szil épületi és müszerfa a raktárban . . . . 12—20.45 „

Egy köbméter ugyanoly anyag 51—100 cm. felső átmérővel . . . . . 17.10—26.5 „

Szolnokon. Egy köbméter épületfa . . . 6 „

Egy köbméter luczfenyődeszka . . . . . 19—22.8 „

„ „ „ lécz . . . . . 17.1 „

1000 drb 37 cm. h. fenyőzsindely . . . 5 „

1000 „ 48 „ „ „ . . . 7 „

Szegeden. Egy méter legjobb minőségü hasáb tüzifa . . . . . 3.5 „

Egy méter kemény dorongfa . . . . . 3 „

Egy köbm. fenyő fürészáru . . . . . 15.2—20.9 „

1000 drb 47 cm. h. fenyőzsindely . . . 5—6.5 „

Kassán. I. oszt. bükkhasábfa méterenként . 3 „

I. oszt. tölgyhasábfa méterenként . . . . 2.25 „

I. oszt. nyirhasábfa méterenkint . . . . 2.25 frt.
I. „ fenyő „ „ . . . . 1.50 „
Fenyő szelvényáru köbméterenként I. oszt. . 14 „
Tölgy „ „ I. „ . 33 „
Bükk „ „ I. „ . 9.70 „
Fenyőszálfa „ I. „ . 4.4—5.8 „
Tölgy, kőris és juhar épületfa I. oszt. . 7.1—10.6 „
S.-A.-Ujhelyen. I. oszt. bükkhasábfa méterenként . . . . . 2.7—2.8 „
I. oszt. usztatott hasábfa méterenként . . 2.0—2.20 „
Fenyő szelvényáru köbmét. I. oszt. . . . 11.4—13.2 „
Tölgy és juhar szelvényáru köbm. I. oszt. . 19 „
Kőris szelvényáru köbm. I. oszt. . . . . 22.20 „
Fenyő szálfa „ I. „ . . . . 7.5—14.25 „
50 cm. hosszu fenyőzsindely ezrenként . 7 „
Telepgerenda □ méterenként . . . . . 1.4—3.0 „
Kisvárdán. I. oszt. bükkhasábfa mét. . . 2.65—2.90 „
I. oszt. usztatott „ „ . 2—2.25 „
Fenyőszálfa köbmét. válogatott . . . . 7.5—14.25 „
I. oszt. fenyő szelvényáru köbmét. . . . 13.20 „
I. „ tölgy és juhar szelvényáru mét. . 19 „
I. „ kőris fürészáru köbmét. . . . . 22.20 „
Fenyő telepgerenda □ mét. . . . . 1.4—3 „
Nyiregyházán. I. oszt. bükkhasábfa mét. . 3.15—3.3 „
I. oszt. usztatott hasábfa mét. . . . . 2.4—2.5 „
A válogatott fenyőszálfa köbmét. . . . 7.92—14.88 „
I. oszt. fenyő szelvényáru . . . . . 14.25 „
I. „ tölgy és kőris szelvényáru . . . 22.20 „
I. „ juhar szelvényáru . . . . . 20.60 „
Fenyő telepgerenda □ méterenként . . . 1.45—3.20 „
Debreczenben. I. oszt. bükkhasábfa méter. 3.4—3.5 „
I. oszt. usztatott bükkhasábfa méterenk. . 2.9—3 „

Válogatott fenyőszálfa méterenk. . . . 10.13—17.10 frt.
I. oszt. fenyő szelvényáru méterenk. . . 16 „
I. „ tölgy „ „ . . 22.20 „
I. „ kőris „ „ . . 23.75 „
I. „ juhar „ „ . . 20.60 „
Fenyő telepgerenda □ „ . 1.45—3.50 „
Ungvárott. I. oszt. bükkhasábfa méterenk. 2.35 „
I. oszt. usztatott bükkhasábfa „ 2.10 „
I. „ tölgy épületfa köbméterenként . . 6.3—11.1 „
I. „ fenyőszálfa „ . . 5.7—8 „
I. „ kőris, tölgy és juhar szelvényáru köbméterenként . . . . . 21.10—23 „
I. oszt. fenyő szelvényáru köbméterenként . 13—14 „
Fenyő telepgerenda □ méterenként . . . 1.6—2.5 „
1000 drb 50 cm. hosszu fenyőzsindely . 6 „
„ 57 „ „ „ . . . . 7.4 „
Faszén métermázsánként . . . . . 1.40 „

Habár az utóbb nevezett öt fapiaczon a mult évi enyhe tél folytán a tüzifa készletek jó részben visszamaradtak is, mindazáltal árcsökkenéstől tartani azért nem lehet, mert a Nyirség gazdag termése az ottani számos szeszgyárnak a szokottnál hosszabb időre fog munkát adni, és igy tüzifára a rendes viszonyok mellett szükségelt mennyiségnél a legnagyobb valószinüség szerint többre lesz szükség.

A faszénüzlet az ottani vidéken egyátalában nem megy kielégitőleg, és ezen üzletág javulására is alig lehet számitani azon körülménynél fogva, hogy az egész környék kiskereskedői erre vetvén magukat a közel multban, tultermés keletkezett, másrészről meg ezzel sok szédelgés is üzetett.

Ujabb időben a cserkéreg is fölötte keresett czikk volt, azonban az eladók tartózkodóbbak lettek, mert történt kötéseknél kárt szenvedtek! Unghvári tudósitónk egyebek közt

e részben arról értesit, miszerint Szerednye vidékén kötés történt 9500 mét. mázsára, a következő árakkal : az első minőségü színkéreg 60 kilónként az ungvári vasuti állomásnál 1.$_{90}$ ftért, a II. minőségü ellenben ugyanott 1.$_{50}$ frtért adatott el. Eddigelé ezen szerződésre átvétetett és elszállittatott 1055 m. mázsa.

Az eladásnak egy másik s mindenesetre jövedelmezőbb módozata az ottani vidéken a tőár melletti eladás, a vevő ugyanis maga vágja le a fát, sarrangokba rakásolja és végre lehántja, és fizet méterölenként*) 50 krt. E módon egy e környékbeli város 6000 méteröl kérgét adta el, tekintet nélkül a minőségre, méterölenként 50 krért. Ebből is kitetszik, hogy pusztulnak a tölgyesek!

A tölgyfára a kereslet állandó, ennek bizonyitékául szolgál a többi között az is, hogy egy köbméter tölgyszelvényáruért egy külföldi ház ügynöke az első szóra megajánlott 19 frtot.

Az ungvári állomáson ez évben mintegy 50.000 drb vasuti ászokfa lett eladva és pedig az első rangu 95 kr (kilenczvenöt), a második rangu darabja ellenben 75 (hetvenöt) krajczárral. A vasuti műszaki fák köbmétere pedig 22 (huszonkét) forintjával! Ebből mintegy 500 köbméter lett ott átadva. Ezen termékeken kivül tölgyszelvényáru, magyar hordó donga meglehetős mérvben adatott el Budapestre, valamint Németországba hajófa. Ez árak azonban a méretek szerint igen különbözők, és a szerint változnak, a hová szállittatnak.

A vasuti szállitási dijakban is némi változás fog bekövetkezni, s tájékozásul erre nézve felemlitjük, hogy az éjszaknémet-éjszakkeleti magyar faforgalomra nézve f. é. julius 20-tól egy külön dijszabás lép életbe, mely a magyar éjszakkeleti vasut állomásai között egyrészt — s a berlin-hamburgi, alsó-

*) Törvényellenes mérték ugyan, de országszerte dívik!

szilézia márki, magdeburg-halberstadti és berlin-potsdam-magdeburgi vasutak a dijszabásban közölt állomásai között másrészt, — közvetlen dijtételeket foglal magában, s hogy ezen kötelékbe a magyar éjszakkeleti vasut Huszth állomása felvétetett, Nagy-Károly és Kis-Várda állomások pedig f. é. september 5-vel a kötelékből töröltetnek.

Bedő Albert.

Különfélék.

Jó vásár! Az „Ellenőr“ f. évi junius 14-iki esti lapja következőket irja : Bernau mintegy négy mértföldnyire fekszik Berlintől és vadászati engedélyét két berlininek adta bérbe évenként 500 tallérért. Ugy fordult azonban a dolog, hogy gr. Károlyi Alajos, monarchiánk nagykövete, többször szokott vadászni a szomszéd királyi vadasban. A gróf boszankodott, hogy a szarvasok mindannyiszor a bernai területre szöktek s igy sohasem juthatott hozzájuk. Megbizott tehát egy ügynököt, hogy a bernaui vadászat engedélyét minden áron neki szerezze meg. Ez meg is történt és a nagykövet tizenkét éven keresztül kénye-kedve szerint vadászgathat a kérdéses területen. Csakhogy e mulatságot évenként 7000 tallérral fizeti meg, s pedig ugy, hogy a bérleti összeget három évre előre tartozik lefizetni, azonkivül az erdészeknek és a szegények pénztárának is megfelelő ajándékokat juttat.

Cserkivitel. Egy kassai tudósitásból a következőt olvassuk : A cserüzlet vidékünkön nagy virágzásnak indult; a közel vidékről ide szállitott csert, melyet a város végén felállitott gép összevág, zsákokban Berlinbe szállitják.

Az Országos Erdészeti-Egyesület által az erdészeti magyar irodalom czéljaira létesitett DEÁK FERENCZ alapitvány számára tett önkéntes adományok.

Wagner Károly, egyleti alelnök	15 frt.
Bedő Albert, egyleti titkár	10 „
Pausinger József, m. k. központi erdőrendező	10 „
Herger János, m. k. főerdőmester	5 „
Székely Mihály, m. k. akad. tanár	5 „
Kovacsics Ede, m. k. főerdész	10 „
Dobl Miklós, m. k. számtanácsos	2 „
Székelyudvarhelyi Ágotha Alajos, m. kir. számtiszt	1 „
Gasparetz János és Millner Alajos, m. k. számtisztek	1 „
Fischer Frigyes, m. k. számtiszt	1 „
Rochlitz Pál, m. k. fogalm. erdőgyakornok .	2 „
Horváth Sándor, m. k. fogalm. erdőgyakorn. .	1 „
Wickl Antal, m. k. katast. erdőbecslő biztos .	5 „
Ifj. Hoffmann Sándor, m. k. vallás- és közoktatásügyi ministeri titkár	10 „
Hirsch István, m. k. ministeri fogalmazó . .	5 „
Czirbesz Kálmán, m. k. közalap. erdőrendező .	5 „
Lehmann János, m. k. közalap. erdőm.-segéd .	5 „
Oszwald Károly, m. k. közalap. erdőgyakorn. .	3 „
Szabó Adolf, m. k. kat. erdőbecslő felügyelő .	5 „
Markus Sándor, m. k. belügyminist. titkár . .	2 „
Donhoffer Ede, m. k. keresk. minist. titkár .	3 „
A folyó évi julius-hó végéig befolyt adományok összege	106 frt.

Az Országos Erdészeti-Egyesület pénztáránál teljesitett befizetések. *)

(1877. julius-hóban.)

Székelyudvarhelyi Ágotha Alajos, m. k. számtiszt 1 frt; Pick testvérek 7 frt 50 kr; Kellner Emil, m. k. számvivő erdész 4 frt; Szautner Gyula, főkápt. urad. erdész 8 frt; Adriány Antal, m. k. erdész 31 frt; Wolfmayer Gusztáv erdész 3 frt; Hügl és Saager vasutépitészeti vállalkozók 50 frt; Kitzberger József, m. k. kat. erdőbecslő felügyelő 8 frt; Fuchs János, m. k. erdőgyakornok 5 frt; Salix Gyula, m. k. erdész 8 frt; Gálfy Sándor, jószágigazgató 8 frt; Velics Rezső, m. k. erdőgyakornok 4 frt; Arányi M., fakereskedő 10 frt; Atzél Lajos, földbirtokos 10 frt; Geisinger József, m. k. erdész 100 frt; Rezutsek Antal, apát 50 frt; BudaPest sz. k. főváros 48 frt; Szojka Gyula, m. k. erdész 8 frt; M. k. jószágigazgatóság Kolozsvár 9.10 frt; Liftner István, erdészjelölt 5 frt; Dufek Elek, pagony erdész 4 frt; M. k. bánya- és erdőakadem. pénztár Selmeczen 7 frt 95 kr; Bárány Dénes, földbirtokos 4 frt; Trattner Mihály, m. k. közalapitványi erdész 8 frt; Nagybányai m. k. főerdőhivatal 6 frt 75 kr; báró Wesselényi Miklós, földbirt. 8 frt; Nagy-Almási r. c. urad. gondnokság 7 frt 15 kr; M. k. jószáigazgatóság Kolozsvárt 15 frt 80 kr; M. k. jószágigazgatóság Beszterczebánya 15 frt 35 kr; Farkas Rezső urad. erdész 8 frt; M. k. erdőhivatal Rékáson 7 frt 15 kr; M. kir. erdőhivatal Karansebesen 5 frt 55 kr; Kigerl János, földbirtokos 37 frt; gr. Csekonics János, földbirtokos 110 frt; M. k. adóhivatal Máram.-Szigeten 28 frt 60 kr.

*) A Deák Ferencz alapitvány számára a pénztárhoz érkezett adományok a tulsó lapon külön nyugtáztattak.

☞ **Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési dijért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.**

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronként negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronként harmincz (30) krajczár, mig a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenként husz (20) krajczár számittatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számittatnak.

Hirdetmény.

5280. számhoz. A nagyméltóságu m. pénzügyministerium f. évi 38.488 sz. magas intézvénye folytán, alulirt igazgatósághoz tartozó bustyaházai erdőhivatal kerületében „Szenes“ nevü kincst. erdőben lévő donga (épület és műszerfa) készitésre alkalmatos 50—150 ctmig és azon felüli vastag (12.008 drb) tölgyfák zárt irásbeli ajánlatok utján fognak eladatni.

A kikiáltási ár (törzsenként 15 tizenöt forinttal számitva) 180.120 frt (egyszáz nyolczvanezer százhusz frtban) állapittatott meg.

A zárt ajánlati tárgyalás folyó évi augusztus-hó 31-én alulirott m. kir. jószágigazgatóság tanácstermében délelőtt 11 órakor fog tartatni, a zárt irásbeli ajánlatok 10% bánatpénzzel ellátva, a kitüzött határidőn benyujtandók.

Utó- vagy későn érkező, avagy pedig részletvételekre vonatkozó ajánlatok el nem fogadtatnak.

A bánatpénz vevő által a vételár 20%-áig azonnal kiegészitendő.

Az árverés és szerződési feltételek a nagyméltóságu m. k. pénzügyministeriumi erd. ügyosztályban, továbbá az alulirt igazgatóságnál és a bustyaházai m. k. erdőhivatalnál megtekinthetők.

M.-Sziget, 1877. julius 25-én.

M. k. bánya- és jószágigazgatóság.

(Utánnyomat nem dijaztatik.)

Pályázatok.

581. szám. A selmeczi m. kir. bányászati és erdészeti akadémia részéről egy 1000 (ezer) frttal o. é. javadalmazott ösztöndijra ezennel pályázat hirdettetik.

Azon pályázó, a ki az ösztöndijat elnyeri, köteles az előadásokat az erdőrendezéstanból s az avval rokon és összefüggésben álló tantárgyakból az 1877/78-ki tanéven át a szászországi tharandi erdészeti akadémián hallgatni, az illető tantárgyakkal egybekapcsolt rajzokat elkésziteni és az oktatás kiegészitő részét képező gyakorlatokon résztvenni, a mennyiben az idő megengedi, más előadásokat is látogatni, a téli szünidőn át, az előadások szünetelése alatt, nemkülönben a tanévnek letelte után a szászországi állami erdők néhány pagonyaiban a keresztülvitt erdőrendezést tanulmányozni, a kiképeztetésre szánt évnek általa miként történt felhasználásáról, elméleti és gyakorlati foglalkozásáról és a tanügy terén tett tapasztalatairól, évnegyedenként az akademia igazgatóságának kimeritő irásbeli jelentést tenni.

A kitett ösztöndíjösszeg az utazási, tartózkodási, kirándulási és tanpénzi költségek fedezésére szolgál és az utazási és tanpénzi költségek kivételével havi részletekben fog kiszolgáltatni.

Pályázati feltételek: valamely erdőakadémiának jó sikerreli elvégzése és a magyar és német nyelv tökéletes birása.

A folyamodványok, melyekben a fentebbi feltételeken kivül a kor, az eddigi alkalmazás s jelen állás hiteles okmányokkal igazolandók, mai naptól számitva 5 (öt) hét alatt a selmeczi m. k. bányászati és erdészeti akademia igazgatóságához nyujtandók be.

Selmecz, 1877. évi julius-hó 18-án.

A m. k. bányászati és erdészeti akad. igazgatóságától.

4633. szám. Az alulirt m. k. jószágigazgatóságnál egy II-od osztályu irodatiszti állomás, melylyel a XI. rangfokozat, évi (700) hétszáz forint fizetés, a tiszti fizetés 15%-ának megfelelő lakpénz, (34) harmincznégy ürköbméter tüzifajárandóság és négy (4) katast. hold természetben kiszolgáltatandó, esetleg holdanként öt (5) frtjával megváltható földilletmény van egybekötve, betöltendő.

Pályázók felhivatnak, miszerint sajátkezüleg irt, s okmányaikkal felszerelt kérvényeiket, melyben a jó sikerrel végzett gymnasialis tanulmányok, a hivatalos ügykezelésben való jártasság, valamint a nyelvismeretek, különösen a hivatalos magyar nyelvnek szó és irásban való tökéletes birása kimutatandó, ezen m. k. jószágigazgatósághoz f. évi augusztus végéig annál bizonyosabban nyujtsák be, minthogy későbben érkezendő kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Kolozsvártt, 1877. julius 23.

M. kir. jószágigazgatóság.

(Utánnyomat nem dijaztatik.)

4756. sz. Az alulirt kir. jószágigazgatóság kerületében évi 550 frt segélydijjal két I-sö osztályu és évi 360 frt segélydijjal 4 III-ad osztályu, s esetleg előléptetés esetén évi 450 frt segélydijjal 2 II-od osztályu, s esetleg 6 III-ad osztályu erdőgyakornoki állomásra ezennel pályázat nyittatik.

Kellékek: Az I-sö és II-od osztályu erdőgyakornoki állomásra az erdészeti akadémiának jó sikerrel történt elvégzése, az erdészeti felsőbb államvizsga letételének igazolása, a vidéken divó magyar, német és román nyelv, de különösen a hivatalos magyar nyelvnek tökéletes birása s a fogalmazásban való jártasság.

A III-ad osztályu erdőgyakornoki állomásokra pedig: Az erdészeti akadémia teljes és jó sikerrel történt bevégzése, a vidéken divó magyar, német és román nyelvnek, de különösen a hivatalos magyar nyelvnek tökéletes birása.

Pályázni kivánók felhivatnak, miszerint sajátkezüleg irt, s az előirt kellékek birását igazoló okmányaikkal felszerelt kérvényöket, előljáró hatóságaik utján e jószágigazgatósághoz legkésőbb f. évi szeptember-hó 15-ig benyujtsák.

Később érkezett folyamodványok figyelembe nem vétethetnek.

Kolozsvártt, 1877. julius 30-án.

A m. kir. jószágigazgatóság.

(Utánnyomat nem dijaztatik).

4578. sz. Alulirt m. k. jószágigazgatóság kerületéhez tartozó lippai m. k. erdőhivatalnál a X. rangosztályba sorozott erdészeti anyagszámvivői állomás megüresedvén, annak betöltése iránt ezennel pályázat nyittatik.

Ezen állomással 600 frt évi fizetés, szabad lakás, vagy annak hiányában 15% szálláspénz, 34 ürköbméter a nyugdijba be nem számitható tüzifa, s végre 4 kat. hold terményföld haszonélvezete, nemkülönben a készpénzfizetés $^2/_3$-ával felérő tiszti óvadék készpénzbeli letételének kötelezettsége van egybekötve.

Ezen állomásért pályázni kivánók okmányokkal felszerelt kérvényeiket, melyekben a jó sikerrel végzett erdészeti szaktudományok, felsőbb erdészeti államvizsga letétele, a megyében divó magyar, német és oláh nyelvnek szóban és irásbani tökéletes birása, végre életkoruk és eddigi alkalmaztatásuk kimutatandó, ha közszolgálatban állanak felettes hatóságuk, különben pedig azon megye, szék, vidék vagy város főispánja (főkapitány) utján, melynek területén laknak, 1877. évi augusztus 31-éig alulirt m. k. jószágigazgatósághoz benyujthatják.

Pécskán, 1877. julius 25-én.

Aradi m. kir. jószágigazgatóság.

4561. szám. Az alulirt m. k. jószágigazgatóság igazgatása alatt álló erdőhivataloknál egy II-od és egy III-ad osztályu erdőmesteri állomás megürülvén, azoknak betöltésére ezennel pályázat nyittatik.

Ezen a VIII-ik rangosztályba sorozott erdőmesteri állomásokhoz, nevezetesen a II-od osztályu állomáshoz évi 1200 frt, a III-ad osztályu állomáshoz pedig évi 1000 frt fizetés, továbbá minden egyes állomáshoz szabad lakás, vagy annak hiányában az évi fizetés 15%-ának megfelelő lakpénz, 66 ürköbméter tüzifa, 15 catastralis hold földilletmény, 100 frt irodai, 200 frt szolgatartási, 350 s illetőleg 250 frt utazási és 600 frt ló- és kocsistartási átalány és végül a tisztifizetés kétharmadával egyenlő tiszti biztositék letételének kötelezettsége van kötve.

Pályázók felhivatnak, miszerint sajátkezüleg irt s az eddigi összes szolgálat kimutatását tartalmazó s hivatali főnökük által szabályszerüen minősitett szolgálati táblázattal, tanintézeti, akadémiai és államvizsgai bizonyitványokkal felszerelt folyamodványaikat, melyekben különösen a felsőbb erdészeti szolgálathoz megkivántató képzettség és képesség, valamint a hivatalos magyar nyelvnak tökéletes birása igazolandó, folyó évi szeptember-hó 4-éig ezen m. k. jószágigazgatósághoz nyujtsák be. — Kolozsvártt, 1877. julius 19-én.

A m. k. jószágigazgatóság.

(Utánnyomat nem dijaztatik.)